

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia. Esityksen tarkoituksena on antaa verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumista koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen liittyvä täydentävä sääntely.

Esityksen mukaan terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten ja rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arvioinnin osalta toimivaltainen viranomainen olisi poliisi.

Erityistoimenpiteitä koskevien päätösten osalta toimivaltainen viranomainen olisi Liikenne ja viestintävirasto. Seuraamusten määrittämisen osalta toimivaltainen viranomainen olisi perustettava seuraamuskollegio.

Lisäksi sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin lisättäisiin uusi seuraamusmaksu.

Esitys annetaan vuoden 2022 lisätalousarvioesitykseen IV liittyvänä budjettilakina.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian hyväksymisen jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	5
2.1 Artiklakohtainen sisältö	6
2.1.1 I jakso; Yleiset säännökset	6
2.1.2 II jakso; Toimenpiteet, joilla puututaan terroristisen sisällön levittämiseen verkossa	9
2.1.3 III jakso; Suojatoimet ja vastuuvelvollisuus	14
2.1.4 IV jakso; Toimivaltaiset viranomaiset ja yhteistyö.....	16
2.1.5 V Jakso; Täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonta.....	18
2.1.6 VI jakso; Loppusäännökset.....	19
3 Nykytila ja sen arviointi.....	20
3.1 Lainsäädäntö	21
3.2 Terrorismin torjunta	22
3.3 Säilytyspalvelun tarjoajien vapaaehtoiset toimet terroristisen sisällön torjumiseksi	23
3.4 PERCI-järjestelmä	24
3.5 Nykytilan arviointi	24
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	25
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	25
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	28
4.2.1 Lisätehtäviä osakseen saavat viranomaiset	28
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	28
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	29
4.2.4 Vaikutukset yrityksiin ja yksityisiin.....	32
4.2.5 Vaikutukset tietojärjestelmiin	33
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	34
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	34
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	36
6 Lausuntopalaute.....	37
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	38
7.1 Laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta	38
7.2 Laki sakon täytäntöönpanosta.....	42
8 Lakia alemman asteinen sääntely	42
9 Voimaantulo	42
10 Toimeenpano ja seuranta	42
11 Suhde muihin esityksiin.....	43
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä	43
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	44
11.3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	44
11.3.1 Kansallisen liikkumavaran käyttö	44
11.3.2 Sananvapaus.....	44
11.3.3 Henkilötietojen suoja ja tietojen luovuttaminen.....	45

11.3.4 Hallinnolliset seuraamukset ja muutoksenhakuoikeus.....	48
11.3.5 Ahvenanmaa.....	49
LAKIEHDOTUKSET	51
1. Laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta	51
2. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	54
LIITE	56
RINNAKKAISTEKSTI.....	56
2. Laki sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	56

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston 29.4.2021 annetulla asetuksella (EU) 2021/784 verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta (jäljempänä *asetus*) vahvistetaan yhdenmukaiset säännöt puuttumiseksi säilytyspalvelujen väärinkäyttöön verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle.

Asetuksessa säädetään säännöistä, joilla estetään säilytyspalvelujen väärinkäyttö terroristisen sisällön levittämiseen verkossa, sekä säilytyspalvelun tarjoajien huolellisuusvelvollisuuksista ja toimenpiteistä, joita jäsenvaltioiden on toteutettava. Asetuksen perusteella säilytyspalvelujen tarjoajille syntyy tietyin edellytyksin velvollisuus poistaa palvelunsa kautta levitettävää aineistoa, jos sitä voidaan pitää sisällöltään terroristisena.

Komission mukaan viimeaikaiset terrori-iskut ovat osoittaneet, että terroristit voivat käyttää internetiä hyödykseen terrori-iskujen suunnittelussa, värväyksessä, terroritoiminnan valmistelussa sekä pelon lietsomisessa. Terroristisen verkkosisällön on osoitettu olevan keskeisessä asemassa radikalisoitumisessa ja niin sanottujen yksinäisten susien Euroopassa viime aikoina tekemien useiden terrori-iskujen inspiroinnissa. Terroristisella sisällöllä ei komission mukaan ole ainoastaan negatiivisia vaikutuksia yksilöihin ja yhteiskuntaan yleensä, vaan terroristisen verkkosisällön leviäminen myös vähentää käyttäjien luottamusta internetiin sekä vaikuttaa yritysten maineeseen ja liiketoimintaan. Terroristit ovat hyödyntäneet sekä suurempia sosiaalisen median alustoja että pienempiä palveluntarjoajia, jotka tarjoavat erityyppisiä säilytyspalveluja. Internetin väärinkäyttö korostaa verkkoalustojen yhteiskuntavastuuta suojella käyttäjiään terroristisen sisällön näkemiseltä ja muilta vakavilta turvallisuusriskeiltä, joita tällainen sisältö aiheuttaa koko yhteiskunnalle.

Säilytyspalvelun tarjoajat ovat viranomaisten pyynnöstä ottaneet käyttöön tiettyjä toimenpiteitä torjuakseen terroristista sisältöä palveluissaan, ja ne ovat toimineet vapaaehtoisuuteen perustuen. Komission vuonna 2015 perustama EU:n internetfoorum on edistänyt jäsenvaltioiden ja säilytyspalvelun tarjoajien välistä vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä terroristisen sisällön poistamiseksi ja tukenut kansalaisyhteiskunnan toimijoita kehittämään terroristiselle verkkosisällölle vaihtoehtoisia narratiiveja. Komission mukaan vapaaehtoisuuteen perustuvat toimenpiteet eivät ole kuitenkaan osoittautuneet riittäviksi: kaikki palveluntarjoajat eivät ole osallistuneet toimintaan, eivätkä toimien laajuus ja tahti ole olleet riittäviä. Laittoman verkkosisällön poistamiseen ei ole olemassa EU-tasolla harmonisoitua ja yhtenäistä lähestymistapaa, vaan asian käsittely riippuu usein jäsenvaltiosta, poistettavasta sisällöstä ja verkkoalustasta. Komission mukaan yhteistyötä EU:n internetfoorumin puitteissa olisi jatkettava tulevaisuudessakin, mutta vapaaehtoiset järjestelyt ovat myös osoittaneet rajallisuutensa. Asetuksen johdantokappaleessa 3 todetaan, että puuttuminen verkossa olevaan terroristiseen sisältöön, joka on osa laajempaa laittoman verkkosisällön ongelmaa, edellyttää lainsäädännöllisten, muiden kuin lainsäädännöllisten ja vapaaehtoisten toimenpiteiden yhdistelmää, joka perustuu viranomaisten ja säilytyspalveluntarjoajien yhteistyöhön, jossa perusoikeuksia kunnioitetaan kaikilta osin.

Osa jäsenvaltioista on jo ryhtynyt toimenpiteisiin laatimalla kansallista lainsäädäntöä laittoman verkkosisällön poistamiseksi tai suunnittelee sen tekemistä. Eurooppa-neuvosto ehdotti kesäkuussa 2017, että laittoman sisällön poistamiseksi tulisi kehittää uutta teknologiaa, joka tunnistaisi ja poistaisi sisällön automaattisesti. Tuolloin katsottiin, että tätä tulisi täydentää asiaankuuluvalla EU-lainsäädännöllä, jos se olisi tarpeellista. Kesäkuussa 2018 Eurooppa-neuvosto piti

tervetulleena komission aikomusta esitellä lainsäädäntöehdotus, jolla parannettaisiin mahdollisuuksia tunnistaa ja poistaa sisältöä, joka yllyttää vihaan ja terroristisiin tekoihin.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio antoi 12.9.2018 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämisen estämisestä (KOM(2018) 640). Sitä käsiteltiin neuvoston terrorismityöryhmässä (Working Party on Terrorism, TWP). Asetusehdotuksesta annettiin valtioneuvoston U-kirjelmä (U 98/2018 vp) eduskunnalle 15.11.2018 ja U-jatko-kirjelmä (UJ 6/2019) 4.9.2019. Liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVL 37/2018 vp), hallintovaliokunta (HaVL 3/2019 vp) ja perustuslakivaliokunta (PeVL 43/2018 vp ja PeVL 4/2019 vp) antoivat U-kirjelmästä lausuntonsa.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esityksen valmistelua varten asetettiin 19.11.2021 työryhmä, jossa oli edustajia sisäministeriön poliisiosastolta ja kansallisen turvallisuuden yksiköstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, Poliisihallituksesta, suojelupoliisista, keskusrikospoliisista ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Asetuksen tarkoituksena on estää verkkoympäristön hyödyntäminen terroristisessa tarkoituksessa. Tavoitteena on, että terroristista propagandaa sisältävä laiton verkkosisältö poistetaan mahdollisimman pian tai estetään pääsy siihen, jotta estetään sisällön jakautuminen edelleen muille verkkoalustoille.

Terrorismirikoksilla tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/541, terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta (jäljempänä *terrorismirikosdirektiivi*) 3 artiklassa määritellyjä rikoksia.

Asetuksessa tarkoitettu terroristinen sisältö on määritelty 2 artiklan 7 kohdassa. Soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu materiaali, jota levitetään opetus-, journalismi-, taide- tai tutkimustarkoituksessa. Sääntelyä sovelletaan kaikkiin säilytyspalveluntarjoajiin, jotka tarjoavat palveluitaan EU:n alueella. Säilytyspalvelu voi olla esimerkiksi sosiaalisen median, videoiden tai äänitallenteiden alustan tarjoaminen yleisölle. Sähköpostit tai yksityiset viestipalvelut ja pilvipalvelut eivät ole asetuksen soveltamisalassa, pilvipalvelut niiltä osin, kuin niissä ei levitetä yleisölle sisällöntarjoajan pyynnöstä säilytettyjä tietoja.

Asetuksen taustalla on ajatus siitä, että terroristinen verkkosisältö on vahingollisinta ensimmäisinä tunteina sen julkaisusta. Asetuksen mukaan terroristinen verkkosisältö tulee poistaa niin pian kuin mahdollista ja viimeistään tunnin kuluessa. Asetuksessa säädetään, että EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat antaa poistamismääräyksiä terroristisen verkkosisällön poistamisesta. Säilytyspalvelun tarjoajan tulee perustaa yhteyspiste, joka ottaa vastaan poistamismääräyksiä sähköisessä muodossa. Asetuksessa säädetään tiedoista, joita toimivaltaisten viranomaisten tulee täyttää poistamismääräysten osalta. Poistamismääräyksen tulee sisältää perustelut sille, miksi materiaalin katsotaan olevan terroristista verkkosisältöä, sekä ohjeet muutoksenhakuun poistamismääräyksestä.

Asetuksessa säädetään rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinneista. Kun säilytyspalvelun tarjoaja on sijoittunut toiseen jäsenvaltioon tai sen laillinen edustaja on toisessa jäsenvaltiossa kuin poistamismääräyksen antanut viranomainen, edellä mainitun viranomaisen tulee lähettää kopio poistamismääräyksestä tiedoksi säilytyspalveluntarjoajan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi arvioida poistamismääräyksen laillisuuden. Sekä säilytyspalvelun tarjoajalla että sisällön tarjoajalla on oikeus pyytää niiden jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista arvioimaan toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen poistamismääräystä ja toimivaltaisen viranomaisen tulee tehdä perusteltu päätös 72 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta, jotta varmistetaan, että virheellisesti poistettu sisältö palautetaan mahdollisimman nopeasti.

Asetuksessa säädetään erityistoimenpiteistä, joita terroristisen verkkosisällön levittämiseen käytettyjen säilytyspalveluntarjoajien tulee ottaa käyttöön. Säilytyspalveluntarjoaja päättää, mitä toimenpiteitä se ottaa käyttöön, näitä voivat olla esimerkiksi tekniset ja operatiiviset toimenpiteet ja mekanismit, kuten asianmukaiset henkilöstöön liittyvät tai tekniset keinot ja mekanismit, joilla käyttäjät voivat merkitä väitettyä terroristista sisältöä tai ilmoittaa siitä säilytyspalvelun tarjoajalle. Säilytyspalveluntarjoajalle ei aseteta asetuksessa velvoitetta käyttää automatisoituja menetelmiä tunnistukseen tai poistaakseen sisältöä. Asetus sisältää useita säännöksiä, joiden tarkoituksena on taata perusoikeuksien, erityisesti sananvapauden toteutumista. Näitä ovat esimerkiksi säilytyspalvelun tarjoajien ja toimivaltaisen viranomaisten avoimuusselostukset.

Asetus sisältää säännöksiä seuraamuksista. Jäsenvaltioiden on säädettävä asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi.

2.1 Artiklakohtainen sisältö

2.1.1 I jakso; Yleiset säännökset

1 artikla; Kohde ja soveltamisala

Asetuksen 1 artiklassa säädetään kohteesta ja soveltamisalasta. Siinä todetaan, että asetuksessa vahvistetaan yhdenmukaiset säännöt puuttumiseksi säilytyspalvelujen väärinkäyttöön verkossa tapahtuvan terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle. Näitä ovat a) kohtuullisia ja oikeasuhteisia huolellisuusvelvollisuuksia koskevat säännöt, joita säilytyspalvelun tarjoajien on noudatettava puuttuakseen terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle palvelujensa kautta ja varmistuakseen tarvittaessa tällaisen sisällön poistamisen tai tällaiseen sisältöön pääsyn estämisen joutuisasti; b) toimenpiteet, jotka jäsenvaltioiden on otettava käyttöön unionin lainsäädännön ja asianmukaisten suojatoimien mukaisesti, jotta voidaan suojella perusoikeuksia, erityisesti sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa, jotta i) tunnistetaan terroristinen sisältö ja varmistetaan, että säilytyspalvelun tarjoajat poistavat terroristisen sisällön joutuisasti; sekä ii) helpotetaan yhteistyötä muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten, säilytyspalvelun tarjoajien ja tarvittaessa Europolin kanssa.

Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa todetaan, että asetusta sovelletaan yleisölle tietoa levittäviin säilytyspalvelun tarjoajiin, siltä osin kuin ne tarjoavat palveluja unionissa, riippumatta siitä, missä niiden päätoimipaikka sijaitsee.

Asetuksen 1 artiklan 3. kohdan mukaan aineistoa, jota levitetään yleisölle opetus-, journalismi-, taide- tai tutkimustarkoituksessa tai terroritoiminnan ehkäisy- tai torjuntatarkoituksessa, mukaan luettuna aineisto, jossa esitetään kärkeviä tai kiistanalaisia näkemyksiä julkisen keskustelun yhteydessä, ei katsota terroristiseksi sisällöksi. Aineiston levittämisen todellinen tarkoitus on arvioitava ja samalla on tutkittava, levitetäänkö aineistoa kyseisiin tarkoituksiin.

2 artikla; Määritelmät

Asetuksen 2 artiklassa säädetään määritelmistä. Asetuksessa säilytyspalvelun tarjoajalla tarkoitetaan sellaisten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 1 artiklan b alakohdassa määriteltyjen palvelujen tarjoajaa, jotka käsittävät sisällöntarjoajien tarjoamien tietojen säilytyksen näiden pyynnöstä. Edellä mainitun direktiivin 1 artiklan b alakohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan palvelulla kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus. Edellä mainitussa kohdassa tarkennetaan vielä määritelmää niin, että tässä määritelmässä tarkoitetaan:

- i) 'etäpalvelulla' palvelua, joka toimitetaan siten, että osapuolet eivät ole samanaikaisesti läsnä;
- ii) ilmaisulla 'sähköisessä muodossa' palvelua, joka lähetetään lähetyspaikasta ja vastaanotetaan määränpäässä tietoja elektronisesti käsittelevien laitteiden (mukaan lukien digitaalinen pakkaaminen) tai tietojen säilytyksen avulla ja joka lähetetään, siirretään ja vastaanotetaan kokonaan linjoja, radioyhteyttä, optisia tai muita elektromagneettisia välineitä käyttäen;
- iii) 'palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavalla palvelulla' palvelua, joka toimitetaan henkilökohtaisen pyynnön perusteella tapahtuvana tiedonsiirtona.

Sisällöntarjoajalla tarkoitetaan käyttäjää, joka on tarjonnut tiedot, joita säilytyspalvelun tarjoaja säilyttää tai on säilyttänyt ja on levittänyt yleisölle käyttäjän pyynnöstä. Yleisölle levittämällä tarkoitetaan tiedon asettamista mahdollisesti rajattoman henkilömäärän saataville sisällöntarjoajan pyynnöstä. Palvelujen tarjoamisella unionissa tarkoitetaan sen mahdollistamista, että luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa voivat käyttää sellaisen säilytyspalvelun tarjoajan palveluja, jolla on olennainen yhteys kyseiseen yhteen tai useampaan jäsenvaltioon. Olennaisella yhteydellä tarkoitetaan säilytyspalvelun tarjoajan yhteyttä yhteen tai useampaan jäsenvaltioon, joka johtuu joko säilytyspalvelun tarjoajan sijoittautumisesta unioniin tai erityisistä tosiseikoista, kuten esimerkiksi: a) sillä on merkittävä määrä sen palvelujen käyttäjiä yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa; tai b) sen toiminnot on kohdennettu yhteen tai useampaan jäsenvaltioon.

Terrorismirikoksilla terrorismirikosdirektiivin 3 artiklassa määriteltyjä rikoksia. Terrorismirikosdirektiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että terrorismirikoksiksi määritellään seuraavat kansallisessa lainsäädännössä rikoksiksi määritellyt tahalliset teot, jotka luonteensa tai asiayhteytensä vuoksi voivat aiheuttaa vakavaa haittaa jollekin maalle tai kansainväliselle järjestölle, silloin kun ne tehdään jossakin 2 kohdassa luetelluista tarkoituksista:

- a) ihmishenkeen kohdistuvat hyökkäykset, jotka voivat aiheuttaa kuoleman;
- b) henkilön ruumiillista koskemattomuutta loukkaavat hyökkäykset;

c) ihmisryöstö tai panttivangin ottaminen;

d) teot, jotka aiheuttavat hallinnollisille tai julkisille laitoksille, liikennejärjestelmille, infrastruktuureille tietojärjestelmät mukaan luettuina, mannerjalustalla sijaitsevalle kiinteälle lautalle, julkisille paikoille tai yksityiselle omaisuudelle suuria tuhoja, jotka voivat saattaa vaaraan ihmishenkiä tai aiheuttaa huomattavia taloudellisia menetyksiä;

e) ilma-alusten, alusten tai muiden joukkoliikenne- tai tavarankuljetusvälineiden haltuunotto

f) räjähteiden tai aseiden, myös kemiallisten, biologisten tai radiologisten aseiden tai ydinaseiden valmistus, hallussapito, hankinta, kuljetus, toimitus tai käyttö sekä kemiallisia, biologisia tai radiologia aseita tai ydinaseita koskeva tutkimus ja kehittäminen;

g) vaarallisten aineiden vapauttaminen taikka tulipalojen, tulvien tai räjähdysten aiheuttaminen siten, että ihmishenkiä saatetaan vaaraan;

h) veden tai sähkövoiman jakelun tai muun perusluonnonvaran toimittamisen häirintä tai keskeytys siten, että ihmishenkiä saatetaan vaaraan;

i) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/40/EU 4 artiklassa tarkoitettu laitton järjestelmän häirintä tapauksissa, joissa sovelletaan kyseisen direktiivin 9 artiklan 3 kohtaa tai 4 kohdan b tai c alakohdtaa, ja kyseisen direktiivin 5 artiklassa tarkoitettu laitton datan vahingoittaminen tapauksissa, joissa sovelletaan kyseisen direktiivin 9 artiklan 4 kohdan c alakohdtaa;

j) jonkin a–i alakohdassa luetellun teon tekemisellä uhkaaminen.

2. Tarkoitukset, joihin 1 kohdassa viitataan, ovat

a) pelotella vakavasti väestöä;

b) pakottaa aiheuttomasti viranomaiset tai kansainvälinen järjestö johonkin tekoon tai pidättymään jostakin teosta;

c) horjuttaa vakavasti jonkin maan tai kansainvälisen järjestön poliittisia, perustuslaillisia, taloudellisia tai yhteiskunnallisia perusrakenteita tai tuhota ne.

Terrorismirikosdirektiivissä veloitetaan säätämään rangaistaviksi 3 artiklan mukaisten terrorismirikosten lisäksi lukuisia niiden tekemistä edistäviä rikoksia, joista useat ovat myös terroristisen sisällön määritelmän kannalta merkityksellisiä. Suomessa terrorismirikoksista eli terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä rikoksista, terroristisessa tarkoituksessa tehdystä radiologista asetta koskevasta rikoksesta ja niiden tekemistä edistävästä rikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 34 a luvussa.

Asetuksessa terroristisella sisällöllä tarkoitetaan yhtä tai useampaa seuraavista aineistoista, eli aineistoa, jossa: a) yllytetään jonkin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen, jos tällainen aineisto esimerkiksi terroritekoja ihannoimalla edistää suoraan tai välillisesti terrorismirikosten tekemistä ja siten aiheuttaa yhden tai useamman tällaisen rikoksen toteuttamisen vaaran; b) houkuttaa yksittäistä henkilöä tai henkilöryhmää tekemään jokin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa lueteltu rikos tai edistämään sitä; c) houkuttaa yksittäistä henkilöä tai henkilöryhmää osallistumaan terroristiryhmän toimintaan direktiivin (EU) 2017/541 4 artiklan b alakohdassa tarkoite-

tulla tavalla; d) annetaan ohjeita räjähteiden, ampuma-aseiden tai muiden aseiden taikka myrkyllisten tai haitallisten aineiden valmistuksesta tai käytöstä tai muista menetelmistä tai tekniikoista, joiden tarkoituksena on tehdä jokin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettu terrorismirikos tai edistää sen tekemistä; e) uhataan tehdä jokin direktiivin (EU) 2017/541 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettu rikos.

Terroristisen sisällön määritelmän mukaiset teot liittyvät terrorismirikosdirektiivin 3 artiklan mukaisiin terrorismirikoksiin, jotka Suomessa säädetään rangaistaviksi rikoslain 34 a luvun 1 §:ssä (terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset) ja 1 a §:ssä (terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos). Määritelmän mukaiset teot varsinaisesti koskevat terrorismirikosten tekemistä edistäviä tekoja, jotka Suomessa ovat rangaistavia lähinnä koulutuksen antamisena terrorismirikoksen tekemiseen (rikoslain 34 a luvun 4 a §), värväyksenä terrorismirikoksen tekemiseen (rikoslain 34 a luvun 4 c §), terrorismirikoksiin liittyvänä julkisena kehottamisena (rikoslain 34 a luvun 5 e §) sekä terroristisessa tarkoituksessa tehtynä laittomana uhkauksena tai terroristisessa tarkoituksessa tehtynä perättömänä vaarailmoituksena (rikoslain 34 a luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohta). Joissakin tilanteissa saattaa olla kysymys rikoslain 5 luvun 5 §:n mukaisesta yllytyksestä rikoslain 34 a luvussa rangaistavaksi säädetyn rikoksen tekemiseen.

Asetuksessa ehdoilla ja edellytyksillä tarkoitetaan kaikkia ehtoja, edellytyksiä ja lausekkeita, niiden nimityksestä tai muodosta riippumatta, joita sovelletaan säilytyspalvelun tarjoajan ja sen käyttäjien väliseen sopimussuhteeseen. Asetuksessa päätoimipaikalla tarkoitetaan säilytyspalvelun tarjoajan pääkonttoria tai sääntömääräistä kotipaikkaa, jossa harjoitetaan keskeisiä taloudellisia toimintoja ja toiminnan määräämisvaltaa.

2.1.2 II jakso; Toimenpiteet, joilla puututaan terroristisen sisällön levittämiseen verkossa

3 artikla; Poistamismääräykset

Asetuksen 3 artiklassa säädetään poistamismääräyksistä. Sen 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on valtuudet antaa poistamismääräys, jolla säilytyspalvelun tarjoajia veloitetaan poistamaan tietty terroristinen sisältö tai estämään pääsy terroristiseen sisältöön kaikissa jäsenvaltioissa. Jos toimivaltainen viranomainen ei ole aikaisemmin antanut poistamismääräystä tietylle säilytyspalvelun tarjoajalle, sen on annettava kyseiselle säilytyspalvelun tarjoajalle tietoa menettelyistä ja sovellettavista määräajoista vähintään 12 tuntia ennen poistamismääräyksen antamista. Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta asianmukaisesti perustelluissa hätätapauksissa.

Artiklan 3 kohdan 3 mukaan säilytyspalvelun tarjoajien on poistettava terroristinen sisältö tai estettävä pääsy terroristiseen sisältöön kaikissa jäsenvaltioissa mahdollisimman pian ja joka tapauksessa tunnin kuluessa poistamismääräyksen vastaanottamisesta. Artiklan 4 kohdassa säädetään poistamismääräystä koskevan asetuksen liitteenä I olevan mallipohjan käytöstä. Poistamismääräysten on sisällettävä seuraavat seikat: a) poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen tunnistetiedot ja kyseisen toimivaltaisen viranomaisen suorittama poistamismääräyksen todentaminen; b) riittävän yksityiskohtaiset perustelut sille, miksi kyseessä olevaa sisältöä pidetään terroristisena sisältönä, ja viittaus 2 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuun asianomaisen aineiston tyyppiin;

c) tarkka URL-osoite ja tarvittaessa lisätietoja, joiden avulla terroristinen sisältö voidaan tunnistaa; d) viittaus tähän asetukseen poistamismääräyksen oikeusperustana; e) päivämäärä ja ai-

kaleima sekä poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen sähköinen allekirjoitus; f) helposti ymmärrettävät tiedot säilytyspalvelun tarjoajan ja sisällöntarjoajan käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, mukaan lukien tiedot toimivaltaiselle viranomaiselle osoitettavasta muutoksenhausta sekä muutoksenhausta tuomioistuimessa ja muutoksenhaun määrärajoista; g) silloin kun se on tarpeellista ja oikeasuhteista, 11 artiklan 3 kohdan mukainen päätös olla antamatta tietoja terroristisen sisällön poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä.

Artiklan 5 kohdan mukaan toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava poistamismääräykset säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikkaan tai sen 17 artiklan mukaisesti nimeämälle lailliselle edustajalle.

Kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on toimitettava poistamismääräys 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun yhteyspisteeseen sähköisesti tavalla, josta voi jäädä kirjallinen todiste edellytyksillä, joiden ansiosta voidaan todentaa lähettäjä sekä määräyksen lähettämisen ja vastaanottamisen päivämäärän ja ajankohdan oikeellisuus.

Artiklan 3 kohdan 6 mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on liitteessä II olevaa mallipohjaa käyttäen ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle terroristisen sisällön poistamisesta tai terroristiseen sisältöön pääsyn estämisestä kaikissa jäsenvaltioissa ja erityisesti poistamisen tai pääsyn estämisen ajankohdasta.

Artiklan 7 kohdassa säädetään ilmoituksesta siitä, että poistamismääräystä ei voida noudattaa. Jos säilytyspalvelun tarjoaja ei voi noudattaa poistamismääräystä ylivoimaisen esteen tai säilytyspalvelun tarjoajasta johtumattoman tosiasiallisen mahdottomuuden vuoksi, mukaan lukien objektiivisesti perusteltavissa olevat tekniset ja toiminnalliset syyt, sen on ilmoitettava asiasta ilman aiheutonta viivästystä poistamismääräyksen antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle kyseisistä syistä tähän käyttäen liitteessä III olevaa mallipohjaa.

Edellä 3 kohdassa säädettyä määräaika sovelletaan heti, kun tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja syitä ei enää ole.

Artiklan 8 kohdan mukaan, jos säilytyspalvelun tarjoaja ei voi noudattaa poistamismääräystä, koska siinä on ilmeisiä virheitä tai siinä ei ole riittävästi tietoa määräyksen täytäntöön panemiseksi, sen on ilmoitettava asiasta poistamismääräyksen antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle ilman aiheutonta viivästystä sekä pyydyttävä tarvittavia selvennyksiä käyttäen liitteessä III olevaa mallipohjaa.

Edellä 3 kohdassa säädettyä määräaika alkaa kulua heti, kun säilytyspalvelujen tarjoaja on vastaanottanut tarpeelliset selvennykset.

Artiklan 9. kohdan mukaan poistamismääräyksestä tulee lopullinen, kun muutoksenhaun määräaika on päättynyt eikä muutosta ole haettu kansallisen lainsäädännön mukaisesti tai kun poistamismääräys on vahvistettu muutoksenhaun jälkeen.

Kun poistamismääräyksestä tulee lopullinen, poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta 12 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettulle sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut.

4 artikla; Rajat ylittäviin poistamismääräyksiin sovellettava menettely

Artiklassa 4 säädetään rajat ylittäviin poistamismääräyksiin sovellettavasta menettelystä. Sen 1 kohdassa säädetään, että jos säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka tai sen laillinen edustaja ei sijaitse samassa jäsenvaltiossa kuin poistamismääräyksen antanut toimivaltainen viranomainen, kyseisen viranomaisen on toimitettava samanaikaisesti poistamismääräyksen jäljennös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, jollei 3 artiklasta muuta johdu.

Neljännen artiklan 2 kohdan mukaisesti, kun säilytyspalvelun tarjoaja vastaanottaa tässä artiklassa tarkoitetun poistamismääräyksen, sen on toteutettava 3 artiklassa säädetty toimenpiteet ja lisäksi tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kyseinen sisältö voidaan palauttaa tai pääsy siihen voidaan sallia uudelleen tämän artiklan 7 kohdan mukaisesti. Artiklan 3 kohdan mukaan sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, voi 72 tunnin kuluessa poistamismääräyksen jäljennöksen vastaanottamisesta 1 kohdan mukaisesti arvioida poistamismääräyksen sen selvittämiseksi, rikkooko se asetusta tai perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia vakavasti tai ilmeisesti. Jos se toteaa rikkomisen, sen on saman määräajan kuluessa tehtävä asiasta perusteltu päätös.

Artiklan 4 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajalla ja sisällöntarjoajalla on oikeus esittää 48 tunnin kuluessa joko poistamismääräyksen tai 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, perusteltu pyyntö arvioida poistamismääräys tämän artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on 72 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta poistamismääräyksen arvioituaan tehtävä perusteltu päätös, jossa se esittää toteamuksensa siitä, onko rikkominen todettu.

Kohdan 5 mukaan toimivaltaisen viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä 3 kohdan toisen alakohdan tai ennen päätöksen, jossa rikkominen todetaan, tekemistä 4 kohdan toisen alakohdan nojalla ilmoitettava poistamismääräyksen antaneelle toimivaltaiselle viranomaiselle aikomuksesta tehdä kyseinen päätös sekä esitettävä syyt tähän.

Kohdan 6 mukaisesti kun sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, tekee tarkoitetun perustellun päätöksen tämän artiklan 3 tai 4 kohdan mukaisesti, sen on viipymättä toimitettava kyseinen päätös poistamismääräyksen antaneelle viranomaiselle, säilytyspalvelun tarjoajalle, sisällöntarjoajalle, joka pyysi arviointia tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti, sekä 14 artiklan mukaisesti Europolille. Jos päätöksessä todetaan tämän artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu rikkominen, poistamismääräyksen oikeudelliset vaikutukset lakkaavat.

Kohdan 7 mukaan saatuaan 6 kohdan mukaisesti toimitetun päätöksen, jossa rikkominen todetaan, asianomaisen säilytyspalvelun tarjoajan on välittömästi palautettava poistettu sisältö tai sallittava pääsy siihen uudelleen, sanotun kuitenkin vaikuttamatta tarjoajan mahdollisuuteen valvoa omien ehtojen ja edellytystensä toteutumista unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

5 artikla; Erityistoimenpiteet

Artiklassa 5 säädetään erityistoimenpiteistä. Sen 1 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan, jonka palveluja käytetään 4 kohdassa tarkoitetun terroristisen sisällön levittämiseen, on tapauksen mukaan sisällytettävä ehtoihinsa ja edellytyksiinsä määräyksiä, joilla puututaan sen palvelujen käyttöön terroristisen sisällön levittämiseen yleisölle, ja sovellettava niitä.

Säilytyspalvelujen tarjoajan on toimittava huolellisesti, oikeasuhteisesti ja syrjimättömästi ottaen kaikissa olosuhteissa asianmukaisesti huomioon käyttäjien perusoikeudet ja erityisesti sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden perustavanlaatuisen merkityksen avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa ja välttämällä sellaisen aineiston poistamista, joka ei ole terroristista sisältöä.

Artiklassa edellytetään, että jos säilytyspalvelun tarjoajan palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla, sen on toteutettava erityistoimenpiteitä suojataksaan palvelunsa terroristisen sisällön levittämistä yleisölle.

Säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa. Tällaisiin toimenpiteisiin voi kuulua yksi tai useampi seuraavista:

- a) asianmukaiset tekniset ja operatiiviset toimenpiteet tai valmiudet, kuten asianmukaiset henkilöstöön liittyvät tai tekniset keinot, joilla tunnistetaan ja ripeästi poistetaan terroristinen sisältö tai estetään pääsy siihen;
- b) helposti saatavilla olevat ja käyttäjäystävälliset mekanismit, joilla käyttäjät voivat merkitä väitettyä terroristista sisältöä tai ilmoittaa siitä säilytyspalvelun tarjoajalle;
- c) muut mekanismit, joilla tiedotetaan säilytyspalvelun tarjoajalle sen palveluissa olevasta terroristisesta sisällöstä, kuten käyttäjien mahdollisuus valvoa sisältöä;
- d) muut toimenpiteet, joita säilytyspalvelun tarjoaja pitää asianmukaisina terroristisen sisällön saatavuuteen puuttumiseksi palveluissaan.

Artiklan 3 kohdassa säädetään edellytyksistä, joita erityistoimenpiteiden on täytettävä. Säilytyspalvelun tarjoajan erityistoimenpiteiden on täytettävä kaikki seuraavat edellytykset:

- a) niillä on voitava tehokkaasti vähentää säilytyspalvelujen tarjoajan palvelujen käyttöä terroristisen sisällön levittämiseen;
- b) niiden on oltava kohdennettuja ja oikeasuhteisia ja niissä on otettava huomioon erityisesti se, miten vakavalla tavalla säilytyspalvelujen tarjoajan palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen, sekä säilytyspalvelun tarjoajan tekniset ja operatiiviset valmiudet, talouden vakaus, säilytyspalvelujen tarjoajan palvelun käyttäjien lukumäärä ja tarjotun sisällön määrä;
- c) niiden toteuttamisessa on otettava täysimääräisesti huomioon käyttäjien oikeudet ja oikeutetut edut, erityisesti käyttäjien perusoikeudet, kuten sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, oikeus yksityiselämän kunnioittamiseen ja henkilötietojen suojaan;
- d) niitä on toteutettava huolellisesti ja syrjimättömästi.

Kun erityistoimenpiteisiin sisältyy teknisten toimenpiteiden käyttö, on tarjottava asianmukaiset ja tehokkaat suojaustoimet, joilla varmistetaan toimenpiteiden paikkansapitävyys ja vältetään sellaisen aineiston poistaminen, joka ei ole terroristista sisältöä, erityisesti ihmisen suorittamilla valvonta- ja tarkistustoimilla.

Artiklan 4 kohdassa määritellään se, milloin säilytyspalvelun tarjoajan palveluja on käytetty terroristisen sisällön levittämiseen. Säilytyspalvelun tarjoajan palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen, kun sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, on:

a) tehnyt objektiivisiin seikkoihin – kuten siihen, että säilytyspalvelun tarjoaja on saanut vähintään kaksi poistamismääräystä 12 edeltävän kuukauden aikana – perustuvan päätöksen, jossa todetaan, että sen palveluja käytetään terroristisen sisällön levittämiseen; ja

b) ilmoittanut a alakohdassa tarkoitetun päätöksen säilytyspalvelun tarjoajalle.

Viidennen artiklan 5 kohdan mukaan vastaanotettuaan 4 kohdassa tai tapauksen mukaan 6 kohdassa tarkoitetun päätöksen säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle erityistoimenpiteistä, joita se on toteuttanut tai joita se aikoo toteuttaa noudattaakseen 2 ja 3 kohtaa. Ilmoitus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa päätöksen vastaanottamisesta ja tämän jälkeen vuosittain. Kyseinen velvoite lakkaa, kun toimivaltainen viranomainen on vahvistanut 7 kohdassa tarkoitetusta pyynnöstä, ettei säilytyspalvelujen tarjoajan palveluja enää käytetä terroristisen sisällön levittämiseen.

Artiklan 6 kohdan mukaisesti, jos toimivaltainen viranomainen katsoo 5 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten ja tarvittaessa muiden objektiivisten seikkojen perusteella, etteivät erityistoimenpiteet noudata 2 ja 3 kohtaa, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava säilytyspalvelun tarjoajalle päätös, jossa sitä vaaditaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 ja 3 kohtaa noudatetaan.

Artiklan mukaisesti säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa.

Artiklan 7 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoaja voi milloin tahansa pyytää toimivaltaista viranomaista tarkastelemaan uudelleen 4 tai 6 kohdassa tarkoitettuja päätöksiä ja tarvittaessa muuttamaan niitä tai kumoamaan ne.

Toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta sitä koskeva, objektiivisiin seikkoihin perustuva perusteltu päätös ja ilmoitettava kyseisestä päätöksestä säilytyspalvelun tarjoajalle.

Artiklan 8 kohdan mukaan tämän artiklan mukaiset vaatimukset erityistoimenpiteiden toteuttamisesta eivät vaikuta direktiivin 2000/31/EY 15 artiklan 1 kohdan soveltamiseen eivätkä ne aseta säilytyspalvelun tarjoajille yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja tai pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.

Vaatimukset erityistoimenpiteiden toteuttamisesta eivät sisällä säilytyspalvelun tarjoajan velvoitetta käyttää automaattisia välineitä.

6 artikla; Sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttäminen

Artiklassa 6 säädetään sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämisestä. Artikla velvoittaa säilytyspalvelun tarjoajia säilyttämään terroristinen sisältö, joka on poistettu tai johon pääsy on estetty poistamismääräyksen tai 3 tai 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden seurauksena, sekä sisältöön liittyvä data, joka on poistettu terroristisen sisällön poistamisen vuoksi ja jota tarvitaan:

a) terroristisen sisällön ja siihen liittyvän datan poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä tehtyjä päätöksiä koskevista 10 artiklan mukaisista hallinnollisista tai oikeudellisista muutoksenhakumenettelyistä tai päätöksiä koskevien valitusten käsittelyssä; tai

b) terrorismirikosten ehkäisemisessä, havaitsemisessa, tutkinnassa ja niihin liittyvien syytetöiden toteuttamisessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitettu terroristinen sisältö ja siihen liittyvä data on säilytettävä kuuden kuukauden ajan poistamisesta tai pääsyn estämisestä. Toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen pyynnöstä terroristinen sisältö on säilytettävä määrätyn lisäajan ainoastaan, jos ja niin kauan kuin se on tarpeen 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuja meneillään olevia hallinnollisia ja oikeudellisia muutoksenhakumenettelyjä varten. Artiklan 3 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajien on varmistettava, että 1 kohdan mukaisesti säilytettyn terroristiseen sisältöön ja siihen liittyvään dataan sovelletaan asianmukaisia teknisiä ja organisatorisia suojatoimia. Kyseisillä teknisillä ja organisatorisilla suojatoimilla on varmistettava, että säilytettyn terroristiseen sisältöön ja siihen liittyvään dataan on pääsy ainoastaan 1 kohdassa tarkoitetuissa tarkoituksissa ja sitä voidaan käsitellä ainoastaan näissä tarkoituksissa, sekä turvattava asiaan liittyvien henkilötietojen korkeatasoinen suoja. Säilytyspalvelun tarjoajien on tarvittaessa tarkistettava ja päivitettävä kyseisiä suojatoimia.

2.1.3 III jakso; Suojatoimet ja vastuuvastuu

7 artikla; Säilytyspalvelun tarjoajien avoimuusvelvoitteet

Asetuksen III jaksossa säädetään suojatoimista ja vastuuvastuuvelvoitteista. Artiklassa 7 säädetään säilytyspalvelun tarjoajien avoimuusvelvoitteista. Sen 1 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajien on esitettävä selvästi ehdoissaan ja edellytyksissään toimintapolitiikkansa terroristisen sisällön levittämiseen puuttumiseksi, mukaan lukien tarvittaessa mielekäs selvitys erityistoimenpiteiden ja tapauksen mukaan myös automaattisten välineiden käytöstä. Artiklan 2 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan, joka on toteuttanut toimia terroristisen sisällön levittämiseen puuttumiseksi tai jota on vaadittu toteuttamaan toimia tämän asetuksen nojalla tietyinä kalenterivuonna, on asetettava julkisesti saataville avoimuusselostus kyseisenä vuonna toteutetuista kyseisistä toimista. Niiden on julkaistava selostus ennen seuraavan vuoden 1 päivää maaliskuuta. Artiklan 3 kohta sisältää vähimmäisedellytykset avoimuusselostukselle ja sen mukaan avoimuusselostuksissa on oltava vähintään seuraavat tiedot:

a) tiedot säilytyspalvelun tarjoajan toimenpiteistä terroristisen sisällön tunnistamiseksi ja poistamiseksi tai pääsyn siihen estämiseksi;

b) tiedot säilytyspalvelun tarjoajan toimenpiteistä sellaisen aineiston uudelleen verkossa esittämiseen puuttumiseksi, joka on jo poistettu tai johon pääsy on jo estetty siksi, että sitä pidettiin terroristisena sisältönä, erityisesti jos on käytetty automaattisia välineitä;

c) niiden terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty joko poistamismääräysten tai erityistoimenpiteiden seurauksena, ja niiden määräysten lukumäärä, joissa tarkoitettua sisältöä ei ole poistettu tai pääsy niihin estetty 3 artiklan 7 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 3 artiklan 8 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti, sekä kieltäytymisen syyt;

d) säilytyspalvelun tarjoajan 10 artiklan mukaisesti käsittelemien valitusten lukumäärä ja niiden käsittelyn tulokset;

e) säilytyspalvelun tarjoajan käynnistämien hallinnollisten tai oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen lukumäärä ja tulokset

f) niiden tapausten lukumäärä, joissa säilytyspalvelun tarjoajaa vaadittiin palauttamaan sisältö hallinnollisen tai oikeudellisen muutoksenhakumenettelyn tuloksena;

g) niiden tapausten lukumäärä, joissa säilytyspalvelun tarjoaja palautti sisällön tai pääsyn siihen tutkittuaan sisällöntarjoajan valituksen.

8 artikla; Toimivaltaisten viranomaisten avoimuusselostukset

Artiklassa 8 säädetään toimivaltaisten viranomaisten avoimuusselosteista. Sen mukaan toimivaltaisten viranomaisten on julkaistava vuotuiset avoimuusselostukset asetuksen nojalla toteuttamistaan toimista. Selostuksissa on oltava kyseessä olevalta vuodelta vähintään seuraavat tiedot: a) edellä 3 artiklan nojalla annettujen poistamismääräysten lukumäärä, 4 artiklan 1 kohdan mukaiset poistamismääräykset eriteltyinä, ja 4 artiklan mukaisesti arvioitujen poistamismääräysten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristinen sisältö poistettiin tai siihen pääsyn estettiin, ja niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristista sisältöä ei poistettu tai siihen pääsyä ei estetty;

b) edellä 5 artiklan 6 tai 7 kohdan mukaisesti tehtyjen päätösten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina kuvaus erityistoimenpiteistä;

c) niiden tapausten lukumäärä, joissa poistamismääräyksiin ja 5 artiklan 4 ja 6 kohdan mukaisesti tehtyihin päätöksiin haettiin muutosta hallinnollisissa tai oikeudellisissa muutoksenhakumenettelyissä, ja tiedot kyseisten menettelyjen tuloksista;

d) niiden päätösten lukumäärä, jossa määrätään seuraamuksia 18 artiklan nojalla, mukaan luettuna kuvaus määrätyn seuraamuksen tyypistä.

Edellä 1 kohdassa tarkoitetut vuosittaiset avoimuusselostukset eivät saa sisältää tietoja, jotka voivat vaarantaa meneillään olevat terrorismirikosten estämis-, havaitsemis- tai tutkintatoimet tai niihin liittyvät syytetoimet taikka kansallisen turvallisuuden.

9 artikla; Oikeussuojakeinot

Asetuksen 9 artikla koskee oikeussuojakeinoja. Sen mukaisesti säilytyspalvelun tarjoajilla, jotka ovat saaneet 3 artiklan 1 kohdan nojalla annetun poistamismääräyksen tai 4 artiklan 4 tai 5 artiklan 4, 6 tai 7 kohdan nojalla annetun päätöksen, on oltava oikeus tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin. Kyseiseen oikeuteen on kuuluttava oikeus riitauttaa tällainen poistamismääräys poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa ja oikeus riitauttaa 4 artiklan 4 kohdan tai 5 artiklan 4, 6 tai 7 kohdan nojalla annettu päätös päätöksen tehneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa.

Artiklan 2 kohdan mukaan sisällöntarjoajilla, joiden sisältö on poistettu tai siihen pääsy on estetty poistamismääräyksen seurauksena, on oltava oikeus tehokkaasiin oikeussuojakeinoihin. Kyseiseen oikeuteen on kuuluttava oikeus riitauttaa 3 artiklan 1 kohdan nojalla annettu poista-

mismääräys poistamismääräyksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa ja oikeus riitauttaa 4 artiklan 4 kohdan nojalla annettu päätös päätöksen tehneen toimivaltaisen viranomaisen jäsenvaltion tuomioistuimissa.

Artiklan 3 kohta velvoittaa jäsenvaltioiden ottamaan käyttöön tehokkaita menettelyjä tässä artiklassa tarkoitettujen oikeuksien käyttöä varten.

10 artikla; Valitusmekanismit

Artikla 10 koskee valitusmekanismeja. Sen 1 kohdan mukaan kunkin säilytyspalvelun tarjoajien on otettava käyttöön tehokas ja saatavilla oleva mekanismi, jonka avulla sisällöntarjoajat, joiden sisältö on poistettu tai siihen pääsy on estetty 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden seurauksena, voivat tehdä poistamista tai pääsyn estämisestä koskevan valituksen, jossa ne vaativat sisällön tai siihen pääsyn palauttamista.

Artiklan 2 kohdan mukaisesti kunkin säilytyspalvelun tarjoajan on käsiteltävä kaikki 1 kohdassa tarkoitettujen mekanismin välityksellä vastaanottamansa valitukset joutuisasti ja palautettava sisältö tai pääsy siihen ilman aiheetonta viivytystä, jos sen poistaminen tai siihen pääsyn estäminen ei ole ollut perusteltua. Säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava valituksen tekijälle valituksen tuloksesta kahden viikon kuluessa valituksen vastaanottamisesta. Artikla velvoittaa ilmoittamaan valituksen hylkäämisen syyt valittajalle.

Sisällön tai siihen pääsyn palauttaminen ei estä käynnistämästä hallinnollisia tai oikeudellisia muutoksenhakumenettelyjä säilytyspalvelun tarjoajan tai toimivaltaisen viranomaisen päätöstä vastaan.

11 artikla; Sisällöntarjoajille annettavat tiedot

Artikla 11 sääntelee sisällöntarjoajille annettavia tietoja. Sen 1 kohdan mukaan, kun säilytyspalvelun tarjoajat poistavat terroristista sisältöä tai estävät pääsyn siihen, niiden on annettava sisällöntarjoajalle tiedot tällaisesta poistamisesta tai pääsyn estämisestä. Artiklan 2 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on sisällöntarjoajan pyynnöstä joko annettava tälle tiedot poistamisen tai pääsyn estämisen syistä ja tämän oikeudesta riitauttaa poistamismääräys tai toimitettava tälle poistamismääräyksen jäljennös.

Artiklan 3 kohdan mukaisesti 1 ja 2 kohdan mukaista velvoitetta ei sovelleta, jos toimivaltainen poistamismääräyksen antanut viranomainen päättää, että on tarpeellista ja oikeasuhteista, että syyt jätetään paljastamatta yleiseen turvallisuuteen liittyvistä syistä – esimerkiksi terrorismirikosten ehkäisemisen, tutkinnan, havaitsemisen ja niihin liittyvien syytetoimien toteuttamisen vuoksi – niin pitkään kuin on tarpeen, mutta enintään kuusi viikkoa päätöksen tekemisestä. Tällaisessa tapauksessa säilytyspalvelun tarjoaja ei saa paljastaa mitään tietoja terroristisen sisällön poistamisesta tai siihen pääsyn estämisestä.

Jos perustellut syyt ovat edelleen olemassa, kyseinen toimivaltainen viranomainen voi jatkaa tätä ajanjaksoa vielä kuudella viikolla, jos tällainen syiden paljastamatta jättäminen on edelleen perusteltua.

2.1.4 IV jakso; Toimivaltaiset viranomaiset ja yhteistyö

12 artikla; Toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen

Asetuksen jaksossa IV säädetään toimivaltaisista viranomaisista ja yhteistyöstä. Artikla 12 koskee toimivaltaisten viranomaisten nimeämistä. Sen 1 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu: a) poistamismääräysten antaminen 3 artiklan nojalla; b) poistamismääräysten arviointi 4 artiklan nojalla; c) erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvonta 5 artiklan nojalla; d) seuraamusten määrääminen 18 artiklan nojalla.

Artiklan 2 kohdan mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että nimitään tai perustetaan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun toimivaltaisten viranomaisten yhteydessä oleva yhteyspiste käsittelemään kyseisen viranomaisen antamiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteyspistettä koskevat tiedot asetetaan julkisesti saataville.

Artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2022 ilmoitettava komissiolle 1 kohdassa tarkoitetun yhden tai useamman toimivaltaisen nimi ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset. Komissio julkaisee kyseisen ilmoituksen ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Artiklan 4 kohdan mukaan komissio perustaa viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2022 sähköisen rekisterin, joka sisältää kaikki 1 kohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset ja niiden 2 kohdan mukaisesti nimetyt tai perustetut yhteyspisteet. Komissio julkaisee säännöllisesti mahdolliset muutokset niihin.

Artikla 13; Toimivaltaiset viranomaiset

Artiklassa 13 säädetään toimivaltaisista viranomaisista. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tämän asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Ensimmäinen alakohta ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Artikla 14; Säilytyspalvelun tarjoajien, toimivaltaisten viranomaisten ja Europolin välinen yhteistyö

Artikla 14 koskee säilytyspalvelun tarjoajien, toimivaltaisten viranomaisten ja Europolin välistä yhteistyötä. Sen 1 kohdan mukaan toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava tietoja ja tehtävä yhteistyötä keskenään ja tarvittaessa Europolin kanssa poistamismääräysten osalta, erityisesti jotta voidaan välttää toimien päällekkäisyydet, parantaa koordinoitua ja välttää eri jäsenvaltioiden tutkintatoimiin puuttuminen.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on vaihdettava tietoja, koordinoitava toimia ja tehtävä yhteistyötä 12 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten kanssa 5 artiklan nojalla toteutettujen erityistoimenpiteiden ja 18 artiklan nojalla määrättyjen seuraamusten osalta. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 12 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdassa tarkoitettulla toimivaltaisella viranomaisella on hallussaan kaikki asiaankuuluvat tiedot. Artiklan 3 kohdan mukaan edellä olevan 1 kohdan soveltamiseksi jäsenvaltioiden annettava käyttöön asianmukaiset ja suojatut viestintäkanavat tai -mekanismit, joilla varmistetaan asiaankuuluvien tietojen oikea-aikainen vaihtaminen. Artiklan 4 kohdassa

säädetään, että jäsenvaltiot ja säilytyspalvelun tarjoajat voivat tämän asetuksen panemiseksi tehokkaasti täytäntöön ja toimien päällekkäisyyksien välttämiseksi halutessaan hyödyntää seuraavissa toiminnaissa erityisiä, myös Europolin käyttöön ottamia välineitä, helpottaakseen erityisesti: a) 3 artiklassa tarkoitettujen poistamismääräysten käsittelyä ja siihen liittyvää palautetta; ja b) 5 artiklassa tarkoitettujen erityistoimenpiteiden määrittämiseen ja toteuttamiseen liittyvää yhteistyötä.

Artiklan 5 kohdassa säädetään, että jos säilytyspalvelun tarjoaja saa tietoa terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka, sen on viipymättä ilmoitettava tiedoista asianomaisissa jäsenvaltioissa rikosten tutkinnassa ja syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille. Jos tai asianomaisia jäsenvaltioita ei pystytä määrittämään, säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava tiedoista 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulle yhteyspisteelle, eli poistamismääräyksistä toimivaltaiselle viranomaiselle siinä jäsenvaltiossa, jossa sillä on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, ja myös toimitettava tiedot terroristisesta sisällöstä Europolille asianmukaisia jatkotoimia varten.

Artiklan 6 kohdassa toimivaltaisia viranomaisia kannustetaan toimittamaan poistamismääräysten jäljennökset Europolille, jotta tämä voi laatia vuosikertomuksen, johon sisältyy analyysi säilytyspalvelun tarjoajille tämän asetuksen mukaisesti annettujen poistamismääräysten tai pääsyn estämistä koskevien määräysten kohteena olevan terroristisen sisällön tyypeistä.

15 artikla; Säilytyspalvelun tarjoajien yhteyspisteet

Artikla 15 artikla koskee säilytyspalvelun tarjoajien yhteyspisteitä. Sen 1 kohdan mukaan kunkin säilytyspalvelun tarjoajan on nimettävä tai perustettava yhteyspiste, joka ottaa vastaan poistamismääräykset sähköisesti ja varmistaa niiden ripeän käsittelyn 3 ja 4 artiklan mukaisesti. Säilytyspalvelun tarjoajien on varmistettava, että tiedot yhteyspisteestä asetetaan julkisesti saataville. Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitetuissa tiedoissa on ilmoitettava ne unionin toimielinten viralliset kielet, sellaisena kuin niihin viitataan asetuksessa N:o 1/58 (15), joilla yhteyspisteeseen voidaan olla yhteydessä ja joilla 3 artiklassa tarkoitettuihin poistamismääräyksiin liittyvä tietojenvaihto tapahtuu. Kyseisiin kieliin on kuuluttava vähintään yksi sen jäsenvaltion virallisista kielistä, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut.

2.1.5 V Jakso; Täytäntöönpano ja täytäntöönpanon valvonta

16 artikla; Lainkäyttövalta

Asetuksen V jakso koskee täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanon valvontaa. Artiklassa 16 säädetään lainkäyttövallasta. Sen 1 kohdan mukaan jäsenvaltiolla, jossa säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka sijaitsee, on lainkäyttövalta 5, 18 ja 21 artiklaa sovellettaessa. Säilytyspalvelun tarjoajan, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, katsotaan kuuluvan jäsenvaltion lainkäyttövallan alaisuuteen, jossa laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut. Artiklan 2 kohdan mukaan, jos säilytyspalvelun tarjoaja, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, ei nimeä itselleen laillista edustajaa, lainkäyttövalta on kaikilla jäsenvaltioilla. Artiklan 3 kohdan mukaan, kun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen päättää käyttää lainkäyttövaltaansa 2 kohdan nojalla, sen on ilmoitettava asiasta kaikkien muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

17 artikla; Laillinen edustaja

Artiklassa 17 säädetään säilytyspalvelun tarjoajan laillisesta edustajasta. Sen mukaan säilytyspalvelun tarjoajan, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, on nimettävä kirjallisesti luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö unionissa toimivaksi lailliseksi edustajakseen, joka on vastuussa toimivaltaisten viranomaisten antamien poistamismääräysten, pyyntöjen ja päätösten vastaanottamisesta, noudattamisesta ja täytäntöönpanosta. Artiklan 2 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on annettava lailliselle edustajalleen ne valtuudet ja resurssit, jotka tämä tarvitsee noudattaakseen kyseisiä poistamispäätöksiä ja määräyksiä ja tehdäkseen yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Laillisen edustajan asuin- tai sijoittautumispaikan on oltava jossakin niistä jäsenvaltioista, jossa säilytyspalvelun tarjoaja tarjoaa palvelujaan.

Artiklan mukaan laillinen edustaja voidaan asettaa vastuuseen tämän asetuksen rikkomisista, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta mahdollisiin vahingonkorvausvaatimuksiin ja oikeustoimiin säilytyspalvelun tarjoajaa vastaan. Artiklan 4 kohdan mukaan säilytyspalvelun tarjoajan on ilmoitettava nimeämisestä 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle siinä jäsenvaltiossa, jossa sen laillisen edustajan asuin- tai sijoittautumispaikka on. Artikla velvoittaa säilytyspalvelun tarjoajan asettamaan laillista edustajaa koskevat tiedot julkisesti saataville.

2.1.6 VI jakso; Loppusäännökset

Asetuksen jakso VI sisältää loppusäännökset. Artiklassa 18 säädetään seuraamuksista. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä säilytyspalvelun tarjoajien tämän asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Tällaiset seuraamukset on rajattava koskemaan ainoastaan 3 artiklan 3 ja 6 kohdan, 4 artiklan 2 ja 7 kohdan, 5 artiklan 1, 2, 3, 5 ja 6 kohdan, 6, 7, 10 ja 11 artiklan, 14 artiklan 5 kohdan, 15 artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan rikkomisia.

Artiklan mukaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2022 ilmoitettava komissiolle kyseiset säännöt ja toimenpiteet, ja niiden on ilmoitettava sille viipymättä kaikista kyseisiä sääntöjä ja toimenpiteitä koskevista myöhemmistä muutoksista.

Artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että kun toimivaltaiset viranomaiset päättävät seuraamuksen määräämisestä ja määrittävät seuraamuksen tyyppiä ja tasoa, ne ottavat huomioon kaikki olennaiset olosuhteet, mukaan lukien: a) rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto; b) se, oliko rikkominen tahallista tai tuottamuksellista; c) säilytyspalvelun tarjoajan aiemmat rikkomiset; d) säilytyspalvelun tarjoajan talouden vakaus; e) säilytyspalvelun tarjoajan toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön taso; f) säilytyspalvelun tarjoajan luonne ja koko, erityisesti se, onko tämä mikroyritys, tai pieni tai keskisuuri yritys; g) säilytyspalvelun tarjoajan rikkomiseen liittyvän syyllisyyden aste, ottaen huomioon säilytyspalvelun tarjoajan toteuttamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tämän asetuksen noudattamiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 artiklan 3 kohdan mukaisen velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Asetuksen 19 artikla koskee teknisiä vaatimuksia ja liitteitä koskevia muutoksia. Asetuksella siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 20 artiklan mukaisesti asetuksen täydentämiseksi tarvittavilla teknisillä vaatimuksilla, jotka koskevat sähköisiä keinoja, joita toimivaltaisten viranomaisten on käytettävä poistamismääräysten toimeksisäntämisessä. Lisäksi siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 20 artiklan mu-

kaisesti liitteiden muuttamiseksi, jotta voidaan vastata tehokkaasti mahdolliseen tarpeeseen parantaa poistamismääräysten mallipohjien sisältöä ja toimittaa poistamismääräysten täytäntöönpanon mahdollisuutta koskevia tietoja.

Asetuksen 20 artikla koskee komissiolle siirretyn säädösvallan käyttämistä.

Asetuksen 21 artikla koskee seurantaan. Sen mukaan jäsenvaltioiden on kerättävä toimivaltaisilta viranomaisiltaan ja lainkäyttövaltaansa kuuluvilta säilytyspalvelun tarjoajilta tiedot näiden tämän asetuksen mukaisesti edeltävänä kalenterivuonna toteuttamista toimista ja lähetettävä ne komissiolle viimeistään kunkin vuoden 31 päivänä maaliskuuta. Näihin tietoihin on kuuluttava:

a) annettujen poistamismääräysten lukumäärä ja sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, sekä aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;

b) 5 artiklan nojalla toteutetut erityistoimenpiteet sekä sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, ja aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;

c) toimivaltaisten viranomaisten esittämien sellaisten pyyntöjen lukumäärä, jotka koskevat pääsyä säilytyspalvelun tarjoajien 6 artiklan mukaisesti säilyttämään sisältöön;

d) 10 artiklan nojalla käynnistettyjen valitusmenettelyjen lukumäärä ja säilytyspalvelun tarjoajien valitusten johdosta toteutetut toimet;

e) käynnistettyjen hallinnollisten tai oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen lukumäärä ja toimivaltaisen viranomaisen kansallisen lainsäädäntönsä nojalla tekemät päätökset.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio laatii viimeistään 7 päivänä kesäkuuta 2023 yksityiskohdaisen ohjelman asetuksen tuotosten, tulosten ja vaikutusten seurantaan varten.

Asetuksen 22 artikla koskee komission täytäntöönpanokertomusta ja sen mukaan komissio antaa 7.6.2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen asetuksen soveltamisesta. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

Asetuksen 23 artikla säätelee arviointia. Sen mukaan komissio tekee 7.6.2024 arvioinnin asetuksesta ja toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle sen soveltamista koskevan kertomuksen, johon on tarvittaessa liitettävä säädösehdotuksia. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

Artiklan mukaan komissio arvioi myös tarvetta ja mahdollisuuksia perustaa verkossa olevaa terroristista sisältöä käsittelevä unionin foorumi, jolla helpotetaan tämän asetuksen mukaista viestintää ja yhteistyötä.

Asetuksen 24 artikla koskee voimaantuloa ja soveltamista, sen mukaan asetusta sovelletaan 7.6.2022 lähtien.

3 Nykytila ja sen arviointi

Laittoman sisällön saatavuus ja sen levittäminen internetissä ovat vakava turvallisuushuoli. Terroristista verkkosisältöä ovat tekstit, kuvat ja ääni- tai videoleikkeet, joilla esimerkiksi yllyte-

tään terroritekoihin, annetaan ohjeita rikolliseen toimintaan tai kehoitetaan liittymään terroristiryhmiin. Terroristinen verkkosisältö voi johtaa terroristisen propagandan leviämiseen, edistää väkivaltaista radikalisoitumista ja terrori-iskujen tekemistä. EU:n terrorismintorjunnan tilannekuva (European Union Terrorism Situation and Trend report 2021, TESAT) raportin mukaan ([tesat_2021_0.pdf \(europa.eu\)](#)) jihadistiseen terrorismiin värvääminen tapahtuu verkossa tapahtuvan verkostoitumisen kautta, erityisesti salattujen viestipalvelujen kautta. Useilla yksin toimineilla terrorismirikoksista epäillyillä on vuonna 2020 ollut yhteyksiä terroristijärjestöjen seuraajiin EU:n ulkopuolella. COVID-19 pandemian aikana matkustamiseen ja fyysisiin tapaamiin kohdistuneet rajoitukset ovat johtaneet verkossa olevan terroristisen ja ekstremistisen materiaalin kulutuksen kasvuun. Verkkoympäristöä käytetään myös rahoituksen keräämiseen terroristiseen toimintaan.

Neuvosto on hyväksynyt vuonna 2005 [EU:n terrorismin vastaisen strategian](#), jonka tarkoituksena on torjua terrorismia globaalisti ja tehdä Euroopasta turvallisempi EU:n terrorismin vastainen strategia [EUR-Lex - I33275 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#). Komission terrorisminvastainen ohjelma on osa EU:n turvallisuusunionistrategiaa vuosiksi 2020-2025. Ohjelma perustuu aiemmin hyväksyttyihin toimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on estää terroristeja hankkimasta iskuissa tarvittavia välineitä ja vahvistaa yhteiskunnan kykyä selviytyä terrorismin uhasta. Komissio on asettanut terrorisminvastaisen ohjelman tavoitteiksi heikkouksien tunnistamisen, iskujen ennaltaehkäisemisen puuttumalla radikalisoitumiseen, kaupunkien suojelemisen sisäänrakennettua turvallisuutta kehittämällä sekä vaikuttavamman reagoinnin iskuihin tehostamalla operatiivista tukea. Ohjelma perustuu neljään pilariin, joiden kautta toimia pyritään edistämään niin ennakoinnin, ennaltaehkäisyn, suojelun kuin vastatoimien rintamalla. Ohjelmassa on huomioitu toimet terroristisen verkkosisällön poistamiseksi. Ohjelmassa todetaan, että iskujen ennaltaehkäisyn kannalta on tärkeää estää terroristeja levittämästä väkivaltaan kannustavaa propagandaa tai iskuihin liittyvää kuva- tai videomateriaalia. Yksi osa tätä on terroristisen verkkosisällön torjumista koskevan asetuksen toimeenpano sekä ehdotus EU:n digipalvelusäädöksestä, joka vahvistaa digitaalisten palvelunjärjestäjien vastuuta toteuttaa palveluiden käyttäjille riittävät mahdollisuudet ilmoittaa laittomasta sisällöstä.

3.1 Lainsäädäntö

Terrorismille ei ole olemassa yhtä kansainvälisesti sovittua yhteistä määritelmää. Terrorismiin liittyy yleensä väkivaltaa tai sen uhkaa tavoitteiden saavuttamiseksi ja levottomuuden tai pelon aiheuttamiseksi. Ilmiönä terrorismi määritellään toimintana, joka sisältää kansallisen lain tai kansainvälisen oikeuden vastaisia tekoja, väkivaltaa tai sillä uhkaamista ja levottomuuden tai pelon aiheuttamisen tavoittelua. Rikoslain 34 a luvussa säädetään rangaistaviksi terroristisessa tarkoituksessa tehdyt rikokset ja niiden tekemistä edistävät muut terrorismirikokset. Lukuun terrorismirikosdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä tehdyt muutokset huomioon ottaen luvun säännöksillä toteutetaan direktiivin mukaiset velvoitteet.

Terroristisen verkkosisällön poistamista koskeva sääntely on uutta, mutta asetuksella on liityntä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2000/31/EY, tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista, (jäljempänä *direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä*) jonka tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa varmistamalla tietoyhteiskunnan palvelujen vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä. Direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä sääntelee tiettyjä tietoyhteiskunnan palveluihin sovellettavia kansallisia säännöksiä, jotka koskevat sisämarkkinoita, palvelun tarjoajien sijoittautumista, kaupallista viestintää, sähköisessä muodossa tehtäviä sopimuksia, välittäjien vastuuta, käytäntösääntöjä, tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa riitojen ratkaisemista, oikeussuojakeinoja ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin 14 artiklan mukaisesti tietoyhteiskunnan verkkoalustoilla on vastuuvapaus laittomasta sisällöstä tietyin edellytyksin, eli tilanteissa, jossa ne ennakoin toimenpitein, kuten esimerkiksi automaattisilla sisältöjen tunnistustekniikoilla pyrkivät havaitsemaan ja poistamaan alustoille tallennetun laittoman sisällön sekä varmistamaan, ettei jo poistettua sisältöä ladata alustalle uudestaan. Asetuksella ei vaikuteta tähän vastuuvapautteen ja asiaan on viittaus asetuksen 1 artiklan 5 kohdassa.

Laissa sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) säädetään sähköisen viestinnän palvelujen tarjonnasta ja käytöstä. Lain tavoitteena on varmistaa, että viestintäverkkoja ja viestintäpalveluja on kohtuullisin ehdoin jokaisen saatavilla koko maassa ja lisäksi turvata radiotaajuuksien tehokas ja häiriötön käyttö sekä edistää kilpailua ja varmistaa, että viestintäverkot ja -palvelut ovat teknisesti kehittyneitä, laadultaan hyviä, toimintavarmoja ja turvallisia sekä hinnaltaan edullisia. Lain tavoitteena on myös turvata sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan toteutuminen. Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjontaa koskevat säännökset ovat lain 22 luvussa.

Komissio on antanut 15.12.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (KOM(2020) 825 lopullinen). Valtioneuvosto on antanut ehdotuksesta U-kirjelmän 4.2.2021 (U2/2021 vp) ja 12.10.2021 U-jatkokirjelmän (UJ 14/2021 vp). Ehdotus pohjautuu komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategian toimeenpanoon sekä politiikkatavoitteisiin, jotka komissio esitti helmikuussa 2020 antamassaan tiedonannossa ”Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa”.

Digitaalisia palveluja koskevan säädöksen tavoitteena on edistää digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaa ja erityisesti niin sanottujen välittäjäpalveluiden tarjontaa. Sen tavoitteena on laatia yleiset säännöt turvalliselle, ennakoitavalle ja luotettavalle verkkoympäristölle, jossa myös käyttäjien EU:n perusoikeuskirjan sisältämiä perusoikeuksia suojellaan tehokkaasti. Tavoitteena on lisäksi syventää nykyisen sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin välittäjäpalveluiden sääntelyä siirtämällä voimassaolevat direktiivin vastuuvapaussäännökset ehdotettuun asetukseen sekä lisäämällä asetukseen näiden palveluntarjoajien huolellisuusvelvollisuuksia. Nämä huolellisuusvelvollisuudet ovat uusia ja niiden tavoitteena on edistää käyttäjien ja kuluttajien turvallisuutta verkossa. Säädöstä koskevat trilogineuvottelut Euroopan parlamentin kanssa ovat vireillä.

3.2 Terrorismin torjunta

Suomessa terrorismintorjunnan päävastuu on poliisilla. Kansallinen terrorismin torjunnan strategia ([Kansallinen terrorismintorjunnan strategia 2018–2021 \(valtioneuvosto.fi\)](#)) ohjaa torjuntatoimia, strategian uusiminen on vireillä. Terrorismintorjunnan painopiste on ennaltaehkäisevissä toimissa ja niiden onnistuminen riippuu laajasta ja kiinteästä yhteistyöstä eri toimijoiden välillä. Viranomaisyhteistyön lisäksi tarvitaan kolmannen sektorin osallistumista.

Suojelupoliisi vastaa terrorismin torjunnan tilannekuvan ajantasaisuudesta ja raportoi tilanteesta valtion johdolle ja viranomaisille. Suojelupoliisi antoi uusimman terrorismin uhka-arvion maaliskuussa 2022. Terroriuhka on Suomessa neliportaisen asteikon tasolla 2 eli kohonnut. Uhkatasot ovat matala, kohonnut, korkea ja erittäin korkea. Keskusrikospoliisin terrorismintorjuntaan kytkeytyvät tehtävät painottuvat terrorismirikoksen aikaiseen ja sen jälkeiseen toimintaan sekä terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyviin rahanpesun selvittelykeskuksen tehtäviin.

Uhkataso on säilynyt ennallaan viime vuoteen verrattuna, mutta äärioikeiston tilannekuva on aiempaa huolestuttavampi. Suurimman terrori-iskun uhkan aiheuttavat äärioikeistolaista tai radikaali-islamistista ideologiaa kannattavat yksittäiset toimijat tai pienryhmät. Suomessa on merkittävää terrorismin tukitoimintaa. Terrorismin torjunnan kohdehenkilöiden lukumäärä on noin 390.

Suomi osallistuu aktiivisesti sekä EU:ssa että kansainvälisillä foorumeilla tapahtuvaan yhteistyöhön terrorismintorjunnassa, mukaan lukien joukkotuhoukset leviämisen estäminen ja CBRNE-uhkien torjunta. Suomen kannalta keskeisiä kansainvälisiä toimijoita terrorismintorjunnassa ovat EU, YK, Euroopan neuvosto (EN), Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyj ja Nato sekä terrorismin rahoittamisen torjunnan osalta lisäksi OECD ja FATF.

3.3 Säilytyspalvelun tarjoajien vapaaehtoiset toimet terroristisen sisällön torjumiseksi

Euroopan alueelle on sijoittunut noin 10 000 säilytyspalveluntarjoajaa ja noin 20 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jotka ovat sijoittautuneet sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Yli 90 % säilytyspalveluntarjoajista on pieniä tai keskusuuria yrityksiä, eli yhteensä noin 9 700 yritystä, joista yli 45 % ovat mikro-yrityksiä ja 40 % keskikokoisia yrityksiä. Asetusehdotukseen sisältyvän vaikutustenarvioinnin mukaan Europol on raportoinut, että yli 150 yrityksen palvelimilla on ollut terroristista verkkosisältöä, näistä suurin osa on ollut Euroopan ulkopuolelle sijoittuneita yrityksiä, jotka tarjoavat palvelujaan EU:n sisämarkkinoilla.

Vuodesta 2015 alkaen tehtyjen terrori-iskujen vuoksi EU on toteuttanut erilaisia toimenpiteitä terrorismin pysäyttämiseksi. Vaikka ensisijainen vastuu rikollisuuden torjunnasta ja turvallisuuden varmistamisesta on jäsenmailla, viime vuosien terrori-iskut ovat osoittaneet, että turvallisuudesta on huolehdittava myös yhteisesti. EU:n tavoitteena on edistää kansalaistensa suojelua toimimalla jäsenmaiden pääasiallisena yhteistyö- ja koordinoituffoorumina. Säilytyspalvelun tarjoajat ovat viranomaisten pyynnöstä ottaneet käyttöön tiettyjä toimenpiteitä torjuakseen terroristista sisältöä palveluissaan vapaaehtoisuuteen perustuen. Komission vuonna 2015 perustama EU:n internetfoorumi on edistänyt jäsenvaltioiden ja säilytyspalvelun tarjoajien välistä vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä terroristisen sisällön poistamiseksi ja tukenut kansalaisyhteiskunnan toimijoita kehittämään terroristiselle verkkosisällölle vaihtoehtoisia narratiiveja.

Vapaaehtoinen järjestely on johtanut yli 50 000 päätökseen poistaa sisältöä yli 80 palveluntarjoajalta yli 10 kielellä. Euroopan poliisiviraston (jäljempänä *Europol*) EU Internet Referral Unit (jäljempänä *EU IRU*) yksikön laitonta sisältöä koskevat läheteet ovat johtaneet 86 %:ssa tapauksista sisällön poistamiseen. EU IRU tekee tiivistä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa. Eri-tyisesti suuret säilytyspalveluntarjoajat poistavat terroristista tai muuta laitonta tai niiden sääntöjen vastaista sisältöä oma-aloitteisesti ja niiden osalta läheteisiin perustuva poistaminen muodostaa murto-osan poistetusta sisällöstä. Esimerkiksi Twitter on jäädyttänyt yli 1.2 miljoonaa tiliä elokuun 2015 ja joulukuun 2017 välillä liittyen terroristiseen sisältöön ja Facebook on tehnyt toimenpiteitä 1.9 miljoonan Daesh ja al-Qaida liitännäisen sisällön osalta vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Komission mukaan vapaaehtoisuuteen perustuvat toimenpiteet eivät ole kuitenkaan osoittautuneet riittäviksi, koska kaikki palveluntarjoajat eivät ole osallistuneet EU:n internetfoorumin toimintaan, eivätkä toimien laajuus ja tahti ole olleet riittäviä. Komission mukaan yhteistyötä internetfoorumin puitteissa olisi kuitenkin jatkettava tulevaisuudessakin, eikä asetuksen säätelyn antamisen tarkoituksena ole luopua vapaaehtoisista toimenpiteistä laittoman verkkosisällön poistamiseksi.

3.4 PERCI-järjestelmä

Europolin PERCI-järjestelmän oli tarkoitus olla toiminnassa 7.6.2022. Käyttöönotto on kuitenkin viivästynyt. PERCI-järjestelmän tarkoituksena on yhdistää jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ja säilytyspalveluntarjoajat asetuksessa tarkoitettujen poistamismääräysten lähettämiseksi ja vastaanottamiseksi. Säilytyspalveluntarjoaja vastaanottaisi poistamismääräyksen sähköpostin tai rajapinnan kautta. PERCI:n tarkoituksena on välttää päällekkäisten poistamismääräysten tekeminen ja jäsenvaltioiden tulisi pystyä tarkistamaan, että toisessa jäsenvaltiossa ei ole vireillä tutkintaa, jonka kanssa poistamismääräys olisi ristiriidassa. PERCI:n tarkoituksena on mahdollistaa palaute säilytyspalveluntarjoajilta toimivaltaisille viranomaisille niistä toimista, joihin ne ovat ryhtyneet sisällön poistamiseksi artiklan 3 kohdan 6 nojalla. Tarkoituksena on myös myöhemmin rakentaa PERCI:n toiminnallisuus, joka mahdollistaisi ilmoitusten tekemisen artiklan 14 kohdan 5 nojalla. Tarkoituksena on, että PERCI voisi tukea jäsenvaltioita, kun ne laativat avoimuusraportteja tai tekevät analyyskejä. Sen on tarkoitus mahdollistaa sekä asetuksessa tarkoitettujen poistomääräysten, että vapaaehtoisten poistettavaksi ehdotettavaa sisältöä koskevien läheteiden välittämisen. Ensimmäisessä vaiheessa PERCI ei tule sisältämään muita välineitä, kuten esimerkiksi toimintoa välittää säilytyspalveluntarjoajan pyyntö arvioida poistamismääräyksen edellytyksiä artiklan 4 kohdan 4 nojalla, mutta näitä toimintoja suunnitellaan PERCI:n seuraavaan versioon. Useiden jäsenvaltioiden edustajat ovat kertoneet komission asiantuntijakokouksissa aikovansa käyttää PERCI-järjestelmää.

3.5 Nykytilan arviointi

Kansallinen lainsäädäntö sisältää asetusta vastaavanlaista sääntelyä, jossa puututaan verkossa olevaan laittomaan sisältöön. Esimerkkinä voidaan mainita sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 184 ja 185 §, joista jälkimmäisessä säädetään tiedon saannin estoa koskevista määräyksistä. Toisena esimerkkinä voidaan mainita sananvapauslain (406/2003) 18 § verkkoviestin jakelun keskeyttämismääräyksestä. Molemmissa tapauksissa tuomioistuin antaa määräyksen muun muassa syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta, joka on käsiteltävä kiireellisesti.

Kansallinen lainsäädäntö sisältää myös asetusta vastaavaa sääntelyä, jossa poliisille on annettu oikeus hallinnollisten sanktioiden määräämiseen. Esimerkkinä voidaan mainita laki lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa (657/2019), jossa keskusrikospoliisin päällikölle tai hänen määräämälle virkamiehelle on säädetty oikeus määrätä seuraamusmaksu lentoliikenteen harjoittajalle. Toisena esimerkkinä voidaan mainita tieliikennelaki (729/2018), jossa poliisilla liikenteenvalvojana on oikeus määrätä lain 6 luvun mukaan liikennevirhemaksu tai ajoneuvokohtainen liikennevirhemaksu tiettyistä erikseen säännellyistä rikkomuksista. Edellä mainittujen lakien mukaan poliisi voi määrätä seuraamusmaksun, joka on rahamääräisesti huomattavasti pienempi, mitä asetusta mahdollistaa.

Asetuksessa jäsenvaltioiden nimeäminen toimivaltaisten viranomaisten tehtäväksi säädetty poistamismääräysten tekeminen ja toisen viranomaisen poistamismääräysten arviointi olisivat viranomaiselle uusia tehtäviä. Samoin myöskin asetuksen mukaisten säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden valvonta ja seuraamusten määrääminen asetuksen velvoitteiden rikkomusten johdosta olisivat uusia viranomaistehtäviä.

Asetuksesta aiheutuva täydentävä kansallinen sääntely annettaisiin selkeyden vuoksi omana lainsäädäntönä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Asetuksen 12, 13 ja 18 artiklat edellyttävät kansallisten säännösten antamista. Asetuksen 12 artiklassa säädetään toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu: a) poistamismääräysten antaminen 3 artiklan nojalla; b) poistamismääräysten arviointi 4 artiklan nojalla; c) erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvonta 5 artiklan nojalla; d) seuraamusten määrääminen 18 artiklan nojalla.

Artiklan 12 kohdan 2 mukaan kunkin jäsenvaltion on varmistettava, että nimetään tai perustetaan 1 kohdan a alakohdassa, eli poistamismääräysten antamiseen 3 artiklan nojalla tarkoitetun toimivaltaisten viranomaisten yhteydessä oleva yhteyspiste käsittelemään kyseisen viranomaisen antamiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet.

Asetuksen 13 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja tämän asetuksen mukaisten velvoitteidensa täyttämiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuksia täysimääräisesti kunnioittaen. Toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita milteen muulta elimeltä. Artiklassa todetaan, että ensimmäinen alakohhta ei estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

Asetuksen johdantokappaleessa 35 todetaan, että asetuksen soveltamiseksi kunkin jäsenvaltion olisi nimettävä toimivaltainen viranomainen. Tämä vaatimus ei saisi välttämättä edellyttää uuden viranomaisen perustamista, ja tässä asetuksessa säädettyihin tehtäviin olisi voitava nimetä olemassa oleva elin. Johdantokappaleessa 35 todetaan, että asetuksessa olisi edellytettävä poistamismääräysten antamisesta, poistamismääräysten arvioinnista, erityistoimenpiteiden valvomisesta ja seuraamusten määräämisestä vastaavien viranomaisten nimeämistä, samalla kun jäsenvaltioiden olisi voitava itse päättää nimeämiensä toimivaltaisten viranomaisten lukumäärä ja se, ovatko nimettävät toimivaltaiset viranomaiset hallinto-, lainvalvonta- vai oikeusviranomaisia. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tehtävänsä objektiivisesti ja syrjimättömästi eivätkä pyri saamaan tai ota vastaan tällä asetuksella niille annettujen tehtävien hoitamista koskevia ohjeita milteen muulta elimeltä. Edellä mainitun johdantokappaleen mukaan tämä ei saisi estää kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa.

On huomioitava, että vaikka asetuksessa edellytetään, että toimivaltaiset viranomaiset eivät pyri saamaan tai ota vastaan asetuksella niille annettujen tehtävien hoitamista koskevia ohjeita milteen muulta elimeltä, asetuksessa ei edellytetä, että jäsenvaltioiden tulisi nimetä toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimenomaan esimerkiksi tuomioistuin tai joku muu riippumaton taho, vaan asetuksen johdantokappaleessa 35 tuodaan esiin nimenomaisesti se, että jäsenvaltioiden tulisi voida päättää toimivaltaisten viranomaisten lukumäärä ja se, ovatko nimettävät toimivaltaiset viranomaiset hallinto-, lainvalvonta- vai oikeusviranomaisia. Asetuksen johdantokappaleessa 35 tuodaan esiin myös se, että asetuksessa säädettyihin tehtäviin olisi voitava nimetä olemassa oleva elin.

Esityksessä ehdotetaan, että asetuksen edellyttämistä kansallisista säännöksistä säädettäisiin uudessa laissa verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta. Viranomaisten nimeämisessä käytettäisiin asetuksen sallimaa liikkumavaraa, sillä asetus jättää avoimeksi sen, mitä viranomaisia jäsenvaltiot voivat nimetä.

Esityksessä ehdotetaan, että 12 artiklan mukaisesti poistamismääräysten antamiseksi 3 artiklan nojalla toimivaltaiseksi viranomaiseksi nimetään poliisi. Poliisista nimettäisiin 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti yhteyspiste käsittelemään sen tekemiin poistamismääräyksiin liittyvät selvennyspyynnöt ja palautteet ja tieto yhteyspisteestä asetettaisiin julkisesti saataville.

Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaiseksi viranomaiseksi rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arviointiin 4 artiklan nojalla nimetään poliisi.

Poliisilain (872/2011) 1 §:n 1 momentin mukaisesti poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä. Päävastuu terrorismin torjunnasta on Suomessa poliisilla. Poistamismääräyksiä koskevien tehtävien osoittamista poliisille voidaan pitää sen tehtäviin sopivana, sillä poistamismääräysten tavoitteena on muun muassa ehkäistä radikalisoitumista ja terroritekoja. Poliisin tehtävät ovat kuitenkin terrorismintorjunnan saralla tähän asti painottuneet tutkinnallisiin tehtäviin, kun poistamismääräysten osalta kyse on päätösten tekemisestä laittomasta sisälöstä. Kyseessä on uudenlainen tehtävä, joka edellyttää poliisilta kouluttautumista ja erityisosaamista.

Keskusrikospoliisi toimii Suomessa kansainvälisen rikospoliisiyhteistyön keskuksena ja vastaa yhteistyöstä Europolin kanssa. Keskusrikospoliisissa toimii myös poliisin kyberrikostorjuntakeskus. Poistamismääräyksiin liittyen tulee tehdä aktiivista kansainvälistä viranomaisyhteistyötä päällekkäisten poistomääräysten välttämiseksi ja mahdollisten asiaan kytkeytyvien esitutkintojen selvittämiseksi. Europol on kehittänyt PERCI-järjestelmää, jonka tarkoituksena on yhdistää jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ja säilytyspalveluntarjoajat poistamismääräysten lähettämiseksi ja vastaanottamiseksi. Europolissa toimii myös internetsisältöä koskevia ilmoituksia tekevä EU:n yksikkö (EU IRU), jonka tehtäviin kuuluu verkossa olevan terroristisen ja väkivaltaisia ääriliikkeitä koskevan sisällön paljastaminen ja tutkiminen ja jäsenvaltioiden tukeminen siltä osin. Suomessa Europolin kansallisena yksikkönä toimii keskusrikospoliisi, jonka tehtävänä on muun muassa vastata Europolilta saatuihin pyyntöihin.

Erityistoimenpiteiden toteuttamisen valvontaan 5 artiklan nojalla toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään nimettäväksi Liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittujen viranomaisten riippumattomuudesta asetuksen mukaisten tehtävien suorittamisessa säädettäisiin laissa, jotta täytettäisiin asetuksen 13 artiklan mukainen vaatimus siitä, että toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Viranomaisten riippumattomuutta koskevan sääntelyn taustalla on sananvapauden turvaaminen niin, että verkkosisältöä määrätään poistettavaksi vain niissä tapauksissa, joissa se täyttää asetuksen määritelmän terroristisesta verkkosisällöstä. Asetuksen 13 artiklan vaatimukset siitä, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että niiden toimivaltaiset viranomaiset suorittavat tämän asetuksen mukaiset tehtävänsä objektiivisesti, syrjimättömästi ja perusoikeuk-

sia täysimääräisesti kunnioittaen eivät edellytä muilta osin kansallista täytäntöönpanoa. Kansallisesti viranomaisia velvoittavat hallintolaissa (434/2003) säädetyt hyvän hallinnon perusteet. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Lisäksi viranomaisia koskeissa erityislaeissa, kuten poliisilain (872/2011) 2 §:ssä säädetään poliisille velvoite kunnioittaa perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä toimivaltuuksia käyttäessään valittava perusteltavissa olevista vaihtoehdoista se, joka parhaiten edistää näiden oikeuksien toteutumista. Poliisilain 6 §:ssä säädetään poliisille velvoite toimia asiallisesti ja puolueettomasti sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistään.

Asetuksen 18 artiklassa säädetään seuraamuksista. Jäsenvaltioiden tulee säätää seuraamuksista, joita säilytyspalvelun tarjoajille asetetaan, jos he eivät noudata asetuksessa asetettuja velvoitteita. Seuraamusten tulee olla tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia. Asetuksessa asetetaan seuraamuksille tiettyjä vaatimuksia, jotka tulee ottaa huomioon seuraamuksen muotoa ja tasoa määriteltäessä kansallisessa lainsäädännössä. Ainoastaan siltä osin, kun kyse on säilytyspalveluntarjoajan systemaattisesta piittaamattomuudesta noudattaa asetuksen poistomääräyksestä säädettyä, asetus asettaa seuraamuksen osalta vaatimukseksi sen, että seuraamuksen tulee olla taloudellinen ja enintään 4 % säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta liikevaihdosta.

Esityksessä ehdotetaan hallinnollisista seuraamuksista säätämistä asetuksen 18 artiklan velvoitteiden täyttämiseksi. Seuraamusten osalta käytettäisiin kansallista liikkumavaraa seuraamusten yksityiskohtien, kuten niiden määrään liittyen, ottaen huomioon seuraamuksille asetetut edellä mainitut asetuksen vaatimukset. Perustuslakivaliokunta on tietosuojalaista antamassaan lausunnossa (PeVL 14/2018 vp, s. 18-20) todennut, että tietosuoja-asetuksessa säädetyt seuraamusmaksut ovat määrältään huomattavia ja ne voivat muodostua oikeasuhtaisuuden kannalta ongelmalliseksi, mikä korostaa oikeusturvalle asetettavia vaatimuksia. Keskeistä perustuslakivaliokunnan arvioinnissa oli se, että tietosuoja-asetuksen mahdollistamat hyvin suuret hallinnolliset seuraamusmaksut eivät valiokunnan mielestä rinnastuneet viranomaisten nykyisin määräämiin hallinnollisiin seuraamuksiin (10 000 000 euroa tai 2 % liikevaihto ja 20 000 000 euroa tai 4 % liikevaihto). Seuraamusmaksun sanktioluonteen ja ankaruuden vuoksi perustuslain 21 §:ssä säädettyjen oikeusturvan ja ennen muuta asianmukaisen menettelyn takeiden ja niiden tarkoituksien voidaan katsoa olevan tällaisessa tilanteessa erityisen korostuneita. Perustuslakivaliokunta katsoi, että tietosuoja-asetuksen hallinnollisesta seuraamusmaksusta päättäminen tulee säätää monijäsenisen toimielimen tehtäväksi. Seuraamusmaksun määräämistä edeltävä asian selvittäminen ja muu valmistelu sekä esittely voidaan osoittaa tietosuojavaaltuutetun tehtäväksi. Määräämismenettelyn asianmukaisuutta, riippumattomuutta ja puolueettomuutta perustuslain 21 §:n edellyttämällä tavalla turvaa se, että seuraamusmaksun määräämisestä päättäminen säädetään monijäsenisen elimen toimivaltaan kuuluvaksi.

Edellä mainituista syistä myös tässä esityksessä ehdotetaan, että seuraamusten määräämistä varten poliisiin perustetaan seuraamuskollegio, joka määräisi seuraamusmaksun asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Esityksen mukaan seuraamusmaksu voisi oikeushenkilöiden osalta olla korkeintaan 100 000 euroa ja luonnollisten henkilöiden osalta 10 000 euroa. Näistä poiketen seuraamusmaksu asetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä olisi kuitenkin enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Vaikka kyseiset seuraamusmaksut ovat huomattavasti alemmat kuin mitä tietosuoja-asetuksen mukaan on mahdollista määrätä, ovat ne kuitenkin huomattavan suuria yksittäisen virkamiehen päätettäviksi. Seuraa-

musmaksun määräämismenettelyn asianmukaisuus, riippumattomuus ja puolueettomuus edellyttää, että seuraamusmaksuista määrää kollegio. Asetuksen rikkomisen tai laiminlyönnin johdosta määrättävät seuraamusmaksut voivat myös olla matalia ja siten ne voisivat sopia myös yksittäisen virkamiehen päätettäväksi. Keskusrikospoliisin päälliköllä tai hänen määräämällä virkamiehellä on esimerkiksi oikeus lain lentoliikenteen matkustajarekisteritietojen käytöstä terrorismirikosten ja vakavan rikollisuuden torjunnassa mukaan määrätä seuraamusmaksu lentoliikenteen harjoittajalle. Maksu on tuolloin 3000 euroa.

On kuitenkin tarkoituksenmukaista, että kaikista asetuksen rikkomisesta ja laiminlyönnistä määrättävistä seuraamusmaksuista päättäisi sama toimija, sen sijaan, että seuraamusmaksun määrääjä riippuisi seuraamusmaksun suuruudesta.

Laissa säädettäisiin seuraamusten tunnusmerkistöstä ja seuraamustyyppistä.

Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa komissiolle toimivaltaisten viranomaisten nimeämisestä. Esityksen mukaiset toimivaltaisten viranomaisten nimeämiset ilmoitettaisiin komissiolle, kun ehdotettu laki on saatettu voimaan. Ilmoitus tehtäisiin lain notifiointin yhteydessä.

Sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi seuraamusmaksu.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Lisätehtäviä osakseen saavat viranomaiset

Suurin osa vaikutuksista johtuu asetuksen suoraan sovellettavista säännöksistä, eikä tässä esityksessä ehdotettavasta sääntelystä. Asetuksen täytäntöönpano aiheuttaa lisätehtäviä, lisämenoja ja muita viranomaisvaikutuksia poliisihallinnossa, Traficomissa sekä Oikeusrekisterikeskuksessa. Asetuksen täytäntöönpano voi edellyttää tietojärjestelmämuutoksia, henkilöstön koulutusta ja henkilöresurssilisäyksiä.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Asetuksen 13 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat, että niiden toimivaltaisilla viranomaisilla on tarvittavat valtuudet ja riittävät resurssit asetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja asetuksen mukaisten velvoitteiden täyttämiseksi. Asetuksen tavoitteena on varmistaa digitaalisten sisämarkkinoiden moitteeton toiminta avoimessa ja demokraattisessa yhteiskunnassa puuttumalla terroristisissa tarkoituksissa tapahtuvaan säilytyspalvelujen väärinkäyttöön ja edistämällä yleistä turvallisuutta unionissa. Toisaalta asetus ei velvoita viranomaisia aktiivisesti etsimään terroristista verkkosisältöä ja tekemään sitä koskevia poistamismääräyksiä, eikä myöskään tekemään päätöksiä siitä, että säilytyspalveluntarjoajan palvelua on käytetty terroristisen verkkosisällön levittämiseen, jolloin säilytyspalveluntarjoajan tulisi ottaa käyttöön erityistoimenpiteitä. Esityksen mukaisista viranomaisten nimeämisistä johtuvat taloudelliset vaikutukset riippuvat osittain kansallisten viranomaisten aktiivisuudesta poistamismääräysten ja säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden käyttöönottamiseen velvoittavien päätösten tekemisessä. Lisäksi vaikutukset riippuvat siitä, missä määrin toisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset tekevät rajat ylittäviä poistamismääräyksiä ja missä määrin niiden edellytysten arviointia tehdään joko oma-aloitteisesti kansallisen toimivaltaisen viranomaisen toimesta tai säilytyspalveluntarjoajan tai sisällöntarjoajan tekemän pyynnön johdosta.

Toimivaltaiselle viranomaiselle aiheutuu henkilöresurssi- ja koulutustarpeita sekä mahdollisia järjestelmäkehityksestä aiheutuvia kehitys- ja ylläpitokustannuksia. Europolin poistamismääräysten välittämiseen rakentaman PERCI-järjestelmä käyttöönotto on toteutettavissa todennäköisesti ilman mitään varsinaisia järjestelmämuutoksia, sillä kyse on erillisestä alustasta, eikä sitä tulla integroimaan olemassa oleviin järjestelmiin. Järjestelmän ottaminen päivittäiseksi työkaluksi vaatii koulutusta sekä myös resurssivaratumista. PERCI-järjestelmää on tarkoituksena myöhemmässä vaiheessa käyttää myös muihin asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. PERCI-järjestelmän käyttäminen on vapaaehtoista, mutta kannatettavaa, sillä PERCI-järjestelmän tarkoituksena on estää päällekkäisten poistamismääräysten antaminen ja sujuvoittaa poistamismääräysten tekemistä.

Taloudelliset vaikutukset voivat myös lisääntyä, jos esimerkiksi joku kansainvälinen iso säilytyspalvelun tarjoaja sijoittaa asetuksessa tarkoitetun toimipaikkansa tai laillisen edustajan Suomeen tai jos jotain jo Suomessa sijaitsevaa säilytyspalvelun tarjoajaa aletaan hyödyntää terroristisen sisällön levittämiseksi. Lisäksi kansalaisille ja yrityksille tulisi tiedottaa asetuksen vaikutuksista.

Suurin osa taloudellisista vaikutuksista aiheutuu suoraan uuteen asetukseen sisältyvästä sääntelystä. Ehdotetusta kansallisesta lainsäädännöstä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Arviolta Suomeen sijoittautuneita säilytyspalveluntarjoajia olisi 1 000. Komission vaikutustenarvioinnin mukaisesti noin 1.5 – 4 % siitä noin 1 000 säilytyspalveluntarjoajasta, joiden on arvioitu sijoittuvan Suomeen, tarkoittaisi noin 15 – 40 säilytyspalveluntarjoajaa, joihin asetuksessa säädettyillä toimenpiteillä olisi vaikutusta. Edellä mainittu määrä tarkoittaa myös sitä, että asetuksen mukaisia viranomaistehtäviä ei ole odotettavissa paljon. Tapauksien vaatimat säilytyspalveluntarjoajiin ja niiden prosesseihin sekä menettelyihin kohdistuvat tulokinta- ja valvontatehtävät voivat kuitenkin vaatia enemmän virkatyötä.

Poliisin osalta esityksen mukaisilla tehtävillä olisi 4 henkilötyövuoden vaikutukset, eli 280 000 euroa vuodessa, perusteluna tehtävän vaatima erityisasiantuntemus. Tehtävät jakautuisivat terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tekemiseen, rajat ylittävien poistamismääräysten arviointiin, viranomaisen yhteispisteenä toimimiseen, seuraamusesitysten tekemiseen seuraamuskollegiolle ja seuraamusten määräämiseen seuraamuskollegion jäsenenä asetuksen mukaisten velvoitteiden rikkomisesta. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille esitetään lisärahoitusta 2 henkilötyövuodelle erityistoimenpiteitä koskeviin tehtäviin. Kokonaisarvio olisi 260 000 euroa vuodessa. Traficomille tehtävät olisivat luonteeltaan uusia ja siten edellyttäisivät uutta osaamista ja erityisesti valvontatoiminnan organisoimista.

Oikeusrekisterikeskukselle tulisi lisätehtäviä uuden seuraamusmaksun täytäntöönpanemisesta. Koska tämän hetken tiedon mukaan Suomeen ei arvioida sijoittuvan merkittävää määrää säilytyspalveluntarjoajia, niin oletama on, ettei myöskään seuraamusmaksuja määrättäisi runsaasti. Siten Oikeusrekisterikeskukselle ei arvioida aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia.

Esitys annettaisiin vuoden 2022 lisätalousarvioesitykseen IV liittyvänä budjettilakina.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten antaminen

Esityksen mukaisesti poliisin tehtäväksi tulisi poistamismääräysten tekeminen ja niiden arviointi. Asetus ei velvoita jäsenvaltioita etsimään terroristista verkkosisältöä internetistä ja tekemään aktiivisesti sitä koskevia poistamismääräyksiä, vaan poistamismääräysten määrä tulee

riippumaan jäsenvaltioiden omasta aktiivisuudesta ja asialle toimivaltaisessa viranomaisessa annettavista resursseista. On myös huomioitava, että poistamismääräyksen antamisen edellytyksenä on se, että toimivaltainen viranomainen on arvioinut, että sisältö, joka määrätään poistettavaksi, on asetuksessa määriteltä terroristista verkkosisältöä. Toiseksi määrä tulee riippumaan siitä, kuinka suuri määrä säilytyspalvelun tarjoajia on sijoittautuneita Suomeen, Traficomin arvion mukaan Suomeen sijoittautuneita säilytyspalveluntarjoajia on noin 1 000. Määrä riippuu myös siitä, kuinka paljon säilytyspalveluntarjoajan palveluja käytetään terroristisen verkkosisällön levittämiseen. Asetusehdotukseen sisältyneen vaikutustenarvioinnin mukaan Europol on tunnistanut yli 150 säilytyspalveluntarjoajaa, joiden palvelua on käytetty terroristisen verkkosisällön levittämiseen. On otettava huomioon, että tämä on kuitenkin vain pieni osa kaikista EU:n alueella palveluja tarjoavista säilytyspalveluntarjoajista, joita asetusehdotuksen vaikutustenarvioinnin mukaan on Euroopan alueelle sijoittunut noin 10 000 ja 20 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jotka ovat sijoittautuneet sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin ja Kanadaan.

Toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antaman poistamismääräyksen arviointi

Asetuksen 4 artiklan mukaisesti rajat ylittävissä tilanteissa, joissa säilytyspalvelun tarjoajan päätoimipaikka tai sen laillinen edustaja ei sijaitse samassa jäsenvaltiossa kuin poistamismääräyksen antanut toimivaltainen viranomainen, kyseisen viranomaisen on toimitettava samanlaisesti poistamismääräyksen jäljennös sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, jollei 3 artiklasta muuta johdu. Sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa säilytyspalvelun tarjoajalla on päätoimipaikka tai jossa sen laillinen edustaja asuu tai johon tämä on sijoittautunut, voi 72 tunnin kuluessa poistamismääräyksen jäljennöksen vastaanottamisesta 1 kohdan mukaisesti arvioida poistamismääräyksen sen selvittämiseksi, rikkooko se asetusta tai perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia vakavasti tai ilmeisesti ja jos se toteaa rikkomisen, sen on saman määräajan kuluessa tehtävä asiasta perusteltu päätös.

Niissä tilanteissa, joissa toimivaltaisen viranomaisen valtiossa päätoimipaikan tai laillisen edustajan omaava säilytyspalvelun tarjoaja tai sisällöntarjoaja, jota rajat ylittävä poistamismääräys on koskenut, esittää 48 tunnin kuluessa poistamismääräyksen tai 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta perustellun pyynnön arvioida poistamismääräyksen edellytyksiä, on viranomaisen tehtävä 72 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta perusteltu päätös. Asetuksessa säädetty määräaika rajat ylittäviä tilanteita koskevin pyyntöjen johdosta tehtäville päätöksille edellyttäisi sitä, että päätökset on pystyttävä tekemään ripeästi, mutta suoraa päivystysvelvoitetta toimivaltaisella viranomaisella ei niiden johdosta olisi.

On luultavaa, että säilytyspalvelun tarjoaja tai sisällöntarjoaja ei tule pyytämään arviointia jokaisen tehdyn poistamismääräyksen osalta, eli arviointipyyntöjä on oletettavasti vähemmän kuin poistamismääräyksiä. Rajat ylittävien poistamismääräysten määrä tulee riippumaan siitä, kuinka paljon on säilytyspalveluntarjoajia, joiden päätoimipaikka tai laillinen edustaja ovat Suomessa. Asetuksen mukaisesti säilytyspalvelun tarjoajan, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, on nimettävä kirjallisesti luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö unionissa toimivaksi lailliseksi edustajakseen ja laillisen edustajan asuin- tai sijoittautumispaikan on oltava jossakin niistä jäsenvaltioista, jossa säilytyspalvelun tarjoaja tarjoaa palvelujaan. Koska asetus on suoraan sovellettava ja jäsenvaltioiden tulisi soveltaa sitä samalla tavalla, ei pitäisi muodostua tilannetta, jossa säilytyspalveluntarjoaja voisi pyrkiä kiertämään asetuksen velvoitteita asettamalla laillisen edustajan tiettyyn jäsenvaltioon.

Komission järjestämissä asetuksen täytäntöönpanoa koskevissa asiantuntijakokouksissa useat jäsenvaltiot ovat kertoneet aikovansa käyttää vapaaehtoiseen sisällön poistamiseen perustuvaa

menettelyä myös jatkossa, kun asetusta aletaan soveltaa. Ruotsi on arvioinut omassa asetuksen implementointia koskevassa esiselvityksessään (EU:s förordning om terrorism-innehåll på internet – frågan om behörig myndighet, SOU 2021:76), että tämä asia puhuu sen puolesta, että Ruotsissa ei tulisi käsiteltäväksi suurta määrää rajat ylittäviä poistamismääräyksiä.

Erityistoimenpiteiden valvonta

Velvollisuus ottaa käyttöön asetuksen 5 artiklassa säädettyjä erityistoimenpiteitä koskee niitä säilytyspalveluntarjoajia, joiden osalta sen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen, jossa tarjoajalla on päätoimipaikka tai laillinen edustaja, on tehnyt objektiivisiin tosiseikkoihin perustuvan päätöksen, jossa todetaan, että säilytyspalveluntarjoajan palvelua käytetään terroristisen sisällön levittämiseen. Asetuksen mukaan objektiivinen tosiseikka, johon päätös voi perustua, on esimerkiksi se, että säilytyspalvelun tarjoaja on saanut vähintään kaksi poistamismääräystä 12 edeltävän kuukauden aikana. On siis huomattava, että velvoite ei koske automaattisesti säilytyspalveluntarjoajaa, joka on saanut poistamismääräyksen tai määräyksiä, vaan edellyttää toimivaltaisen viranomaisen asiasta tekemää päätöstä.

Säilytyspalvelun tarjoaja päättää, mitä erityistoimenpiteitä se toteuttaa ja toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on arvioida, että ne täyttävät asetuksessa määritellyt edellytykset. Säilytyspalveluntarjoajan tulee ilmoittaa erityistoimenpiteet toimivaltaiselle viranomaiselle kolmen kuukauden kuluessa viranomaisen tekemästä päätöksestä ja vuosittain tämän jälkeen. Jos toimivaltainen viranomainen katsoo ilmoitusten ja tarvittaessa muiden objektiivisten seikkojen perusteella, etteivät erityistoimenpiteet noudata asetuksen vaatimuksia, kyseisen toimivaltaisen viranomaisen on osoitettava säilytyspalvelun tarjoajalle päätös, jossa sitä vaaditaan toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että asetusta noudatetaan. Säilytyspalveluntarjoaja voi pyytää toimivaltaista viranomaista arvioimaan uudelleen sen tekemän päätöksen siitä, että säilytyspalveluntarjoajan tulee tehdä erityistoimenpiteitä tai päätöksen toimenpiteiden riittämättömyydestä ja niiden korjaamisesta.

Seuraamusten määrääminen

Asetuksen 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä säilytyspalvelun tarjoajien tämän asetuksen säännösten rikkomisiin sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Seuraamukset on rajattava kosemaan ainoastaan 3 artiklan 3 ja 6 kohdan, 4 artiklan 2 ja 7 kohdan, 5 artiklan 1, 2, 3, 5 ja 6 kohdan, 6, 7, 10 ja 11 artiklan, 14 artiklan 5 kohdan, 15 artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan rikkomisia. Asetuksen velvoitteet, joiden rikkomisesta tulee säätää seuraamuksia, koskevat siis 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattamista tai edellä mainitun artiklan 6 kohdassa tehtävän ilmoituksen tekemistä; asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttamista tai edellä mainitun artiklan 7 kohdassa säädettyä pääsyn sallimista uudelleen, 5 artiklan 1, 2, 3, 5, ja 6 kohdassa säädettyjen erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista ja niistä tehtäviä ilmoituksia, 6 artiklassa säädettyä sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämistä, 7 artiklassa säädettyä säilytyspalveluntarjoajan avoimuusvelvoitetta, 10 artiklassa säädettyä valitusmekanismia koskevia vaatimuksia, 11 artiklassa säädettyä sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevia vaatimuksia, 14 artiklan 5 kohdassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa rikosten tutkinnasta tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka, 15 artiklan 1 kohdassa säädetyn yhteyspisteen nimeämistä tai perustamista ja tietojen julkisesti saataville saattamista ja 17 artiklassa säädettyä laillista edustajaa.

Asetuksen 18 artiklan mukaan seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia ja toimivaltaisten viranomaisten on otettava huomioon

- a) rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto;
- b) se, oliko rikkominen tahallista tai tuottamuksellista;
- c) säilytyspalvelun tarjoajan aiemmat rikkomiset;
- d) säilytyspalvelun tarjoajan talouden vakaus;
- e) säilytyspalvelun tarjoajan toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön taso;
- f) säilytyspalvelun tarjoajan luonne ja koko, erityisesti se, onko tämä mikroyritys, tai pieni tai keskisuuri yritys;
- g) säilytyspalvelun tarjoajan rikkomiseen liittyvän syyllisyyden aste, ottaen huomioon säilytyspalvelun tarjoajan toteuttamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet tämän asetuksen noudattamiseksi.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden, eli terroristisen verkkosisällön poistamismääräyksen systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta.

Seuraamusten määräämisestä vastaavan toimivaltaisen viranomaisen tai viranomaisten työ määrä tulee riippumaan ensinnäkin siitä, missä määrin poistamismääräyksiä ja rajat ylittäviä poistamismääräyksiä tehdään ja toiseksi siitä, missä määrin toimivaltainen viranomainen tekee päätöksiä siitä, että säilytyspalveluntarjoajan tulee ottaa käyttöön erityistoimenpiteitä. Erityisesti suuret säilytyspalveluntarjoajat ovat osallistuneet aktiivisesti EU:n internetfoorumin toimintaan ja sitoutuneita poistamaan vapaaehtoisesti haitallista sisältöä palveluistaan.

Oikeusrekisterikeskuksen tulee huolehtia seuraamusmaksun täytäntöönpanosta.

Riippumattomuus

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että toimivaltaiset viranomaiset eivät saisi pyrkiä saamaan tai vastaanottamaan asetuksen mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita muulta taholta. Esityksen tarkoituksena olisi varmistaa asetuksen mukaisesti toimivaltaisten viranomaisten riippumattomuus asetuksessa säädettyjen tehtävien hoitamisessa. Esitys ei estäisi viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa. Ehdotuksella ei arvioida olevan juuri vaikutuksia toimivaltaisten viranomaisten toimintaan. Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisten toimien on oltava puolueettomia ja viranomaisen toimivaltaa saa käyttää yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

4.2.4 Vaikutukset yrityksiin ja yksityisiin

Esityksen vaikutukset yrityksiin liittyvät lähinnä esityksessä ehdotettuihin seuraamuksiin, muut vaikutukset johtuvat pääasiassa suoraan sovellettavasta asetuksesta, joka asettaa säilytyspalvelun tarjoajalle velvoitteita terroristisen sisällön poistamiseksi tai pääsyn estämiseksi terroristi-

seen sisältöön sekä tämän sisällön säilyttämisestä. Osa velvoitteista on toteutettava säilytyspalvelun tarjoajan omasta aloitteesta ennakoina toimenpiteinä, joilla pyritään estämään verkkopalvelujen hyödyntäminen terroristisessa tarkoituksessa. Osa velvoitteista sisältää konkreettisia toimenpiteitä kuten velvoitteen tunnin kuluessa toimivaltaisen viranomaisen poistomääräyksestä poistaa terroristinen sisältö tai estää pääsy siihen. Asetuksella on vaikutusta yritystoiminnan kustannuksiin, sillä säilytyspalvelun tarjoajille asetetut velvoitteet edellyttävät erityis-asiatuntemusta ja henkilöresursseja. Asetuksen voimaantullessa sillä voi olla vaikutuksia pienempien toimijoiden markkinoille pääsyyn.

Asetusehdotuksen vaikutustenarvioinnissa todetaan, että Euroopan alueelle on sijoittunut noin 10 000 säilytyspalveluntarjoajaa ja noin 20 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jotka ovat sijoittautuneet sekä Eurooppaan että Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Yli 90 % säilytyspalveluntarjoajista on pieniä tai keskisuuria yrityksiä, eli yhteensä noin 9 700 yritystä, joista yli 45 % ovat mikroyrityksiä ja 40 % keskikokoisia yrityksiä. Vaikutustenarvioinnin mukaan Europol on raportoinut, että yli 150 yrityksen palvelimilla on ollut terroristista verkkosisältöä, näistä suurin osa on ollut Euroopan ulkopuolelle sijoittuneita yrityksiä, jotka tarjoavat palvelujaan EU:n sisämarkkinoilla.

Komission vaikutustenarvioinnissa arvioidaan, että asetuksen mukaiset toimenpiteet, kuten poistamismääräykset, erityistoimenpiteet ja poistettavaksi määrätyn tiedon säilyttämistä koskevat velvoitteet koskisivat noin 150 – 400 säilytyspalveluntarjoajaa, niistä noin 10 000 palveluntarjoajasta, jotka ovat sijoittautuneita EU-maissa. Tämä tarkoittaisi siis noin 1.5 – 4 % säilytyspalveluntarjoajista. Säilytyspalveluntarjoajien sijoittautuminen ei jakaudu tasaisesti jäsenvaltioiden kesken. Voidaan arvioida, että niihin jäsenvaltioihin, joihin on sijoittautunut paljon tai suuria säilytyspalveluntarjoajia, kuten Saksaan, Alankomaihin, Ranskaan ja Irlantiin kohdistuisi myös enemmän asetuksen mukaisia tehtäviä. Toisaalta asetuksen vaikutustenarvioinnin mukaan pienemmät säilytyspalveluntarjoajat voivat olla haavoittuvampia laittoman sisällön levittämiseksi, joten myös sillä, minkä kokoisia säilytyspalveluntarjoajia on sijoittunut jäsenvaltioon tai asettanut sinne laillisen edustajansa, voi olla merkitystä tulevan työmäärän osalta. Suomessa on arviolta sijoittautuneena 1 000 säilytyspalveluntarjoajaa, jolloin komission vaikutusarvioinnin mukaan asetuksen mukaiset toimenpiteet koskisivat noin 1.5 – 4 % näistä säilytyspalveluntarjoajista, eli noin 15 – 40 säilytyspalveluntarjoajaa.

Esityksessä ehdotetaan asetuksen edellyttämällä tavalla hallinnollisten seuraamusten säätämisestä asetuksen velvoitteita rikkoville säilytyspalveluntarjoajille. Seuraamukset kannustaisivat säilytyspalveluntarjoajia noudattamaan asetuksen velvoitteita. Seuraamusten vaikutukset säilytyspalveluntarjoajiin riippuisivat ensinnäkin siitä, kuinka hyvin säilytyspalveluntarjoajat noudattavat asetusta ja toiseksi siitä, miten toimivaltainen viranomainen onnistuisi havaitsemaan asetuksen velvoitteiden rikkomuksia.

Yksityisiin kohdistuvat vaikutukset johtuvat nekin pääasiassa asetuksen suoraan sovellettavasta sääntelystä. Toimivaltaisten viranomaisten aktiivisuudella ja resursseilla tehtäviensä hoitamisessa voi olla vaikutusta siihen, miten paljon terroristista verkkosisältöä havaitaan ja määrään poistettavaksi. Terroristisen verkkosisällön poistaminen verkosta torjuu terrorismia ja ehkäisee radikalisoitumista ja sillä on yleistä turvallisuutta ja järjestystä parantava vaikutus.

4.2.5 Vaikutukset tietojärjestelmiin

Europol laatii PERCI-järjestelmää, joka tulisi poistamismääräysten tekemisessä toimivaltaiselle viranomaiselle käyttöön. PERCI:ssä käytetään jo olemassa olevaa teknologiaa Integrated Return Management Application IRMA:sta ja yhdistetään myös uusia teknisiä ratkaisuja. Järjestelmän tavoitteena on välttää se, että kaikki kehittäisivät oman järjestelmän poistomääräysten

välittämiseen. Tavoitteena on myös, että säästetään aikaa ja rahaa. Lisäksi on tarkoituksena lisätä yhteen toimivuutta mahdollistamalla EU-laajuinen yhteistyö poistomääräysten osalta sekä välttää se, ettei häiritäisi poistomääräyksillä kansallisia tutkintoja. Tarkoituksena on tehdä automaattista tarkistusta sen osalta, onko samasta verkkosisällöstä jo tehty poistomääräys. Järjestelmän käytön tarkoituksena on myös varmistaa, että poistamismääräyksen tehnyt viranomainen täyttää asetuksessa edellytetyt tiedot ja perustelut poistamismääräykseen, jotta määräys täyttää asetuksen edellytykset. PERCI:n on myös tarkoitus lisätä läpinäkyvyyttä raportoinnin, analyysin sekä tarkastelun osalta. Järjestelmän käyttöön ottamisesta ei arvioida aiheutuvan järjestelmämuutostarpeita poliisille, mutta järjestelmän käyttöön ottaminen vaatii perehtymistä ja kouluttamista.

PERCI:n välityksellä ei ainakaan ensivaiheessa olisi mahdollista välittää päätöksiä liittyen erityistoimenpiteisiin tai seuraamuksiin, joten niiden osalta toimivaltaiselle viranomaisille ei synnyisi myöskään kustannuksia järjestelmän käyttämisestä.

Vaikutukset radikalisoitumisen estämiseen ja terrorismin torjuntaan

Asetuksen sääntelyn tavoitteena on estää terroristisen verkkosisällön levittämistä ja poistaa tällainen sisältö mahdollisimman nopeasti. Terroristinen verkkosisältö voi edistää radikalisoitumista ja kannustaa sekä ohjeistaa tekemään terrori-iskuja. Asetuksen sääntely edistää radikalisoitumisen ja terrorismin torjuntaa ja parantaa verkkosisällön turvallisuutta. Nämä edellä mainitut vaikutukset johtuvat kuitenkin pääosin asetuksen suoraan sovellettavasta sääntelystä, eivätkä esityksessä ehdotetusta kansallisesta sääntelystä. Osaltaan asetuksen sääntelyn vaikuttavuus riippuu kuitenkin esityksessä ehdotettavien viranomaisten resursseista asetuksen mukaisien tehtävien suorittamisessa, sillä asetus jättää esimerkiksi terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tekemisen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten harkintaan. Esityksessä ehdotettavilla resursseilla olisi vaikutusta siihen, kuinka paljon terroristisen verkkosisällön etsimiseen on mahdollista panostaa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaisiksi viranomaisiksi nimetään poistamismääräysten ja rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnin osalta poliisi ja erityistoimenpiteiden valvonnan osalta Traficom. Seuraamusten määräämistä varten poliisiin esitetään perustettavaksi seuraamuskollegio, joka koostuu nimetyistä poliisin edustajista.

Toimivaltaiseksi viranomaiseksi voitaisiin nimetä myös esimerkiksi tuomioistuin. Tuomioistuimen nimeämistä toimivaltaiseksi viranomaiseksi puoltaisi asetuksen 13 artiklan mukainen vaatimus siitä, että viranomainen ei saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisien tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltei muulta elimeltä. Suomessa tuomioistuinten riippumattomuudesta säädetään perustuslain (731/1999) 3 §:n 3 momentissa, jonka mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuin korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Lain sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) 185 §:ssä säädetään tiedon saannin estoa koskevasta määräyksestä. Edellä mainitun säännöksen mukaan käräjäoikeus voi syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta asia koskee, määrätä 184 §:ssä tarkoitetun tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan sakon uhalla estämään tallentamansa tiedon saannin, jos tieto on ilmeisesti sellainen, että sen sisällön pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on säädetty rangaistavaksi tai korvausvastuun perusteeksi. Säännöstä on 1.1.2021 voimaan tulleella muutoksella muutettu niin, että määräys

voidaan syyttäjän tai tutkinnanjohtajan hakemuksesta kohdistaa tietoa välittävään teleyritykseen, jos 1 momentin mukaista tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaa ei pystytä tunnistamaan tai jos se on sijoittautunut Suomen lainkäyttövallan ulkopuolelle ja on ilmeistä, että määräyksen kohteena olevan tiedon pitäminen yleisön saatavilla tai sen välittäminen on rikos, josta ankarin säädetty rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Taustalla muutoksessa oli hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. HE 98/2020 vp:n mukaan se, että sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 185 §:n mukainen tiedon saannin estoa koskeva määräystä on poliisin arvion mukaan sovellettu hyvin vähän ja poliisin mukaan vähäinen soveltaminen johtuu osittain siitä, että vakavienkin rikosten kohdalla tiedon saannin estoa koskeva määräys osoittautuu yleensä tehottomaksi, kun sitä ei pystytä kohdistamaan tallennuspalvelun tarjoajaan, joka sijaitsee ulkomailla tai on tuntematon. Sääntelyssä on siis tiettyjä yhtäläisyyksiä terroristista verkkosisältöä koskevan asetuksen sääntelyyn.

Asetuksen johdantokappaleessa 35 on todettu, että jäsenvaltioiden olisi voitava itse päättää, ovatko toimivaltaiset viranomaiset hallinto-, lainvalvonta-, vai oikeusviranomaisia. Toisaalta on otettava huomioon, että asetuksen mukaiset viranomaistehtävät, eli poistamismääräykset, rajat ylittävien poistamismääräysten arviointi ja erityistoimenpiteiden valvonta eivät ole tehtäviä, joiden osalta tuomioistuinlaitoksessa olisi kokemusta, lukuun ottamatta edellä mainittua tiedon saannin estoa koskevaa määräystä. Toimivaltaiseksi viranomaiseksi poistamismääräysten osalta esitettävällä poliisilla on taas ollut enemmän tutkinnallisia tehtäviä, kun taas poistamismääräysten osalta kyse on päätösten tekemisestä laittomasta sisällöstä.

Terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tavoitteena on muun muassa edistää yleistä turvallisuutta ja ennalta ehkäistä radikalisoitumista ja terroritekoja. Terrorismin torjunnassa Suomessa päävastuu on poliisilla ja siltä osin erityisesti poistamismääräyksiä koskevat tehtävät sopivat poliisille.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomattavan korkeiden seuraamusmaksujen osalta huomiota oikeusturvaa koskeviin näkökohtiin. Perustuslakivaliokunta on pitänyt ongelmallisena sitä, että yksittäinen virkamies voisi määrätä itsenäisesti erittäin korkean hallinnollisen seuraamusmaksun. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti huomattavan suurien hallinnollisten seuraamusmaksujen päättäminen tulisi perustuslain 21 §:ään lukeutuvista oikeusturvasyistä säättää monijäsenisen toimitelimen tehtäväksi (PeVL 14/2018 vp, s. 19). Valiokunta toisti näkemyksensä EU:n tekoälyä koskevan asetusehdotuksen osalta ja painotti aikaisemman käytännön mukaisesti, että sääntelyn erityispiirteiden vuoksi oli tarkoin selvitettävä, millaisia muita oikeusturvaa parantavia menettelyyn liittyviä muutoksia hallinnollisesta seuraamusmaksusta päättävän monijäsenisen elimen perustaminen sääntelyyn edellyttää (PeVL 37/2021 vp, kappale 38, ks. myös PeVL 14/2018 vp, s. 18 ja PeVL 24/2018 vp). Asetuksen säännösten rikkomisen ja laiminlyönnin johdosta voidaan määrätä korkeitakin seuraamusmaksuja.

Seuraamusmaksun määrääminen tuomioistuimen toimesta on poikkeuksellista. Myös perustuslakivaliokunta on suhtautunut varauksellisesti siihen, että hallinnollisia seuraamusmaksuja annettaisiin tuomioistuimille (ks. PeVL 12/2019 vp).

Lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 7 luvun 1 §:n mukaan Poliisihallitus on yksi laissa säädetystä valvontaviranomaisista. Poliisihallituksen valvonnan kohteena ovat rahapeliyhteisöt ja elinkeinonharjoittajat, jotka välittävät rahapeliyhteisöjen tarjoamiin rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja. Valvontaviranomaisten tehtävänä on määrittää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 8 luvussa säädettyjä hallinnollisia seuraamusmaksuja. Seuraamusmaksut voivat olla huomattavia. Siten seuraamusmak-

sun määrääminen ei olisi täysin uusi tehtävä poliisille. Laki rahapesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ei kuitenkaan sisällä tarkempia säädöksiä siitä, kuka/ketkä Poliisihallituksessa päättää seuraamusmaksusta.

Koska ei ole olemassa monijäsenistä toimielintä, jolle asetuksen rikkomisesta tai laiminlyönnistä tarkoitetun seuraamusmaksun määrääminen luontevasti sopisi, esityksessä ehdotetaan sellaisen perustamista poliisiin.

Erityistoimenpiteiden valvonnan osalta esityksessä ehdotetaan toimivaltaiseksi viranomaiseksi Liikenne ja viestintävirasto Traficomia. Traficom valvoo muun muassa lakia sähköisen viestinnän palveluista (917/2014) sekä viestintäverkkojen ja palveluiden toimintavarmuutta. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo muun muassa, että videonjakoalustan tarjoajat sisällyttävät käyttöehtoihinsa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 226 c §:n mukaisesti tiettyjä määräyksiä, joilla pyritään estämään tiettyä sisältöä. Viestintäpalveluiden valvontaan liittyvien muiden tehtäviensä johdosta Traficomilla on paras asiantuntemus ja valmiudet tehdä säilytyspalveluntarjoajien erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista koskevia päätöksiä ja valvoa niiden ilmoittaminen erityistoimenpiteiden riittävyttä asetuksen 5 artiklan mukaisesti.

Edellä mainittu huomioon ottaen tehtävien voidaan katsoa soveltuvan parhaiten esityksessä ehdotetuille viranomaisille.

Lakiehdotuksessa ei ole yksilöity sitä, mikä poliisin yksikkö tai Traficomin yksikkö vastaisi asetuksessa säädettyistä tehtävistä. Organisaatiot ja niiden rakenteet voivat muuttua, joten siksi esityksen mukaan laissa säädettäisiin yleisellä tasolla asetuksen mukaisten tehtävien hoitaminen tiettyjen viranomaisten tehtäväksi, jotta sääntelyä ei tarvitsisi muuttaa aina, kun organisaatioiden nimikkeet muuttuvat.

5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Komission asetuksen täytäntöönpanoa koskevissa asiantuntijakokouksissa esitettyjen tietojen sekä tietyille jäsenvaltioille kesäkuussa lähetetyn tietopyynnön mukaan täytäntöönpano on useimmissa jäsenvaltioissa vielä kesken. Osa jäsenvaltioista on todennut, että vaalit ovat viivästyttäneet täytäntöönpanon aloittamista ja osa on raportoinut, että tarvittavat lainsäädäntömuutokset voivat viivästyttää täytäntöönpanoa. Osa jäsenvaltioista suunnittelee kaikkien asetuksen mukaisten viranomaistehtävien antamista yhdelle viranomaiselle ja osa tehtävien jakamista eri viranomaisten kesken.

Osa jäsenvaltioista suunnittelee poliisin nimeämistä toimivaltaiseksi viranomaiseksi, osa on suunnitellut tehtävien jakamista useiden viranomaisten, kuten esimerkiksi poliisin ja viestintäviranomaisen kesken. Muutama jäsenvaltio on kertonut suunnitelmista nimetä viranomainen, joka on vastuussa laittoman verkkosisällön havaitsemisesta ja sen poistamisesta ja joillakin jäsenvaltioilla on ollut suunnitelmana nimetä tuomioistuin. Seuraamusten osalta useat jäsenvaltiot ovat todenneet harkitsevansa hallinnollisten seuraamusten käyttöönottoa.

Puola suunnittelee kytkevänsä kansallisen toimeenpanon sisäisestä turvallisuuspalvelusta ja ulkomaan tiedustelupalveluista annettuun lakiin, joka mahdollistaa pääsyn estämisen tiettyyn verkossa julkaistuun terroristiseen aineistoon ja heidän kansallinen lainsäädäntönsä tulee voimaan myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana.

Ranska aikoo nimetä kansalliseen toimeenpanoon kolme viranomaista. Sisäministeriön alainen ”PHAROS”-alusta vastaisi TCO-asetuksen 3 artiklan mukaisten poistamismääräysten antami-

sesta. Uusi viranomainen ”ARCOM” vastaisi TCO-asetuksen 4 artiklan mukaisten rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnista sekä asetuksen 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden valvonnasta. Asetuksen 18 artiklan mukaiset seuraamukset määrättäisiin ”ARCOM”in ja Ranskan rikustuomioistuinten toimesta.

Ruotsissa kaikki asetuksen mukaiset kansalliset viranomaistehtävät on tarkoitus antaa Ruotsin poliisihallituksen tehtäväksi.

Liettua suunnittelee nimeävänsä asetuksen 3 artiklan mukaisten poistamismääräysten antamisesta sekä artiklan 4 mukaisten rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnista vastaavaksi viranomaiseksi sisäministeriön alaista poliisiosastoa. Asetuksen 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden valvonnasta vastaisi Liettuan viestintävirasto. Asetuksen artikla 18 mukaiset seuraamukset määrättäisiin yhteistoiminnassa näiden kahden edellä mainitun viranomaisen kanssa.

Irlanti on nimeämässä poliisin (An Garda Síochána) asetuksen 3 artiklan mukaisten poistamismääräysten antamisesta vastaavaksi viranomaiseksi. Irlanti ei olisi nimeämässä mitään tiettyä viranomaista vastaamaan asetuksen 4 artiklan mukaisten rajat ylittävien poistamismääräysten arviointia ja kansallinen valmistelu on tältä osin vielä kesken. Asetuksen 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteiden valvonta sekä artikla 18 mukaisten seuraamusten määrääminen tulisi perusteilla olevan uuden verkkopalveluja säätelevän viranomaisen tehtäväksi.

Saksassa keskusrikospoliisi (BKA) vastaisi asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisista tehtävistä. Asetuksen artiklan 5 ja 18 mukaiset tehtävät tulisivat kansallisen verkoista vastaavan viranomaisen (BNetzA) hoidettavaksi.

Kroatiassa sisäministeriö vastaisi asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisista tehtävistä. Artiklan 5 mukaisten erityistoimenpiteiden valvonta kuuluisi Kroatian ja viestintävirastoa vastaavalle viranomaiselle. Artiklan 18 mukaiset seuraamukset määräisi Zagrebin kunnallinen oikeus.

Kypros on nimeämässä asetuksen artiklojen 3 ja 4 mukaisista tehtävistä vastaavaksi viranomaiseksi poliisin. Artiklojen 5 ja 18 mukaisia tehtäviä ollaan suunnittelemassa Kyproksen kauppaa-, elinkeino ja teollisuusministeriön vastuulle.

Tanskassa poliisi vastaisi asetuksen artiklojen 3, 4 ja 5 mukaisista tehtävistä. Tanskan syyttäjän- ja oikeuslaitos päättäisi artiklan 18 mukaisista seuraamuksista.

Tshekki suunnittelee nimeävänsä asetuksen artiklassa 3 mainituksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi poliisia, artiklasta 4 vastaavaksi viranomaiseksi sisäministeriötä sekä artikloista 5 ja 18 vastaavaksi viranomaiseksi kansallista viestintäviranomaista.

Unkarissa kansallinen media- ja viestintäviranomainen on toimivaltainen kaikissa asetuksessa mainituissa kansallisissa viranomaistehtävissä.

Alankomaat on perustamassa kokonaan uutta viranomaista ”Authority for terrorist and child pornographic material”, jonka toimivaltaan kuuluisivat myös kaikki asetuksessa mainitut kansalliset viranomaistehtävät.

6 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin lausuntokierrokselle ajalle 11.4.2022 - 23.5.2022.

Lausunnon antoivat Poliisihallitus, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom), oikeusministeriö, Oikeusrekisterikeskus, valtiovarainministeriö, Teknologiateollisuus ry sekä Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota tarpeeseen täsmentää esityksen perusteluja sen osalta, miksi poistamismääräyksien antaminen katsotaan tarkoituksenmukaiseksi antaa poliisille. Edelleen oikeusministeriö katsoi, että esityksestä tulisi käydä tarkemmin ilmi prosessi, jossa poistamismääräyksiä voidaan määrätä ja kenen toimesta. Jatkovalmistelussa esityksen perusteluja täsmennettiin sekä täydennettiin näiltä osin.

Lisäksi oikeusministeriön mukaan esityksen perustelua tulisi täsmentää siltä osin, kuin se käsittelee poliisille ehdotettua toimivaltaa määrätä esityksessä ehdotettuja rikemaksuja. Toiseksi oikeusministeriön mukaan esitystä tulisi täsmentää sen osalta, kenellä poliisissa voisi olla toimivalta antaa rikemaksuja. Jatkovalmistelussa luovuttiin ajatuksesta, että yksittäinen poliisimies voisi määrätä seuraamusmaksun ja esitykseen lisättiin säännökset uudesta seuraamuskollegiosta, joka määräisi seuraamusmaksun.

Sekä oikeusministeriö että keskusrikospoliisi kiinnittivät lausunnoissaan huomiota siihen, kuinka toimivaltaisten viranomaisten, poliisin sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin, välinen tiedonvaihto toteutetaan. Esitykseen lisättiin säädös kyseisten viranomaisten tietojensaantioikeudesta.

Valtiovarainministeriön mukaan esitys tulisi valmistella samanaikaisesti vuoden 2023 talousarvioesityksen kanssa, koska viranomaisille syntyisi uusia tehtäviä, joiden perustamisesta arvioidaan aiheutuvan tehtävät hoitaville viranomaisille kustannuksia ja lisäresurssitarpeita. Laki on tarkoitus antaa budjettilakina.

Lisäksi lausuntojen perusteella esitykseen tehtiin teknisiä lisäyksiä ja korjauksia.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta

1 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Pykälässä säädettäisiin asetuksen 12 artiklan 1 kohdan edellyttämällä tavalla toimivaltaisista viranomaisista. Poistamismääräysten antamisessa asetuksen 3 artiklan nojalla ja 4 artiklan nojalla rajat ylittävien poistamismääräysten arvioinnissa toimivaltainen viranomainen olisi poliisi.

Asetuksen 5 artiklan mukaisten erityistoimenpiteitä koskevien päätösten tekemisessä toimivaltainen viranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom).

Asetuksen 18 artiklan nojalla annettavien seuraamusten määräämisessä toimivaltainen viranomainen on lain 3 §:ssä mainittu seuraamuskollegio.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin, että edellä mainitut toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta taholta. Säännöksen tarkoituksena olisi täytäntöönpanna asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa säädetty vaatimus siitä, että toimivaltaiset viranomaiset eivät saa pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan 12 artiklan 1 kohdan mukaisten tehtäviensä hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta elimeltä. Asetuksen riippumattomuutta koskevan säännöksen tarkoituksena on ilmeisesti turvata perusoikeuksia, erityisesti sananvapautta. Säännös tarkoittaisi asetuksen mukaisesti sitä, että viranomaiset eivät

pyrkisi saamaan tai ottamaan vastaan tehtävien hoitamista koskevia ohjeita miltään muulta viranomaiselta, toimijalta tai taholta. Asetuksen artiklassa 13 on säädetty, ettei vaatimus riippumattomuudesta estä kansallisen valtiosääntöoikeuden mukaista valvontaa, eli se, etteivät viranomaiset saisi pyrkiä saamaan tai ottamaan vastaan tehtävien hoitamista koskevia ohjeita ei estäisi viranomaisiin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa.

2 §. Poliisin ja Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus. Pykälän 1 momentissa säädetään Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada välttämättömiä tietoja asetuksen 5 artiklan nojalla toteutettavaa erityistoimenpiteiden valvontaa varten. Tietojensaantioikeus koskee myös välttämättömiä henkilötietoja. Tarvittavat tiedot koskevat erityisesti poliisin antamien poistamismääräysten noudattamista jättämistä. Valvonnan kannalta on tärkeä tietää, onko säilytyspalveluntarjoaja jättänyt noudattamatta poistamismääräystä.

Pykälän 2 momentissa säädetään poliisin oikeudesta saada asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisten tehtävien suorittamista varten välttämättömät tiedot. Tietojensaanti oikeus koskee myös salassa pidettäviä tietoja. Tiedonsaantioikeus koskee myös välttämättömiä henkilötietoja. Kyse voi olla esimerkiksi mahdollisista valvontahavainnoista tai erityistoimenpiteiden noudattamatta jättämisestä. Tiedoista voi ilmetä esimerkiksi yrityssalaisuuksia.

3 §. Seuraamuskollegio. Pykälässä säädetäisiin seuraamuksia määräävästä seuraamuskollegiosta. Seuraamuskollegio olisi Poliisihallitukseen sijoittuva uusitoiminto, joka voisi määrätä asetuksen rikkomisesta tai laiminlyönnistä seuraamusmaksun. Seuraamuskollegio ei olisi päätoiminen vaan se kokoontuisi tarvittaessa.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamukset määräisi poliisin edustajista koostuva seuraamuskollegio. Poliisihallitus nimittäisi seuraamuskollegioon jäseneksi kolme edustajaa poliisista, joista yksi nimitettäisiin puheenjohtajaksi. Jokaiselle jäsenelle nimettäisiin henkilökohtainen varajäsen. Jäsenen ja varajäsenen tulee olla asetukseen ja sen sisältöön hyvin perehtyneitä, kokeneita virkamiehiä. He eivät kuitenkaan saa olla mukana valmistelemassa tai tekemässä päätöksiä asetuksen 3 artiklan (poistamismääräys) tai 4 artiklan (rajat ylittävät poistamismääräykset) osalta. Tällä pyritään varmistamaan kollegion puolueettomuus. Seuraamuskollegio olisi päätösvaltainen kolmijäsenisenä. Poliisihallitus nimittäisi seuraamuskollegion viiden vuoden määräajaksi. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin, että seuraamuskollegion päätös tehtäisiin esittelystä. Käsiteltävästä asiasta riippuen esittelijä tulisi joko poliisista tai Liikenne- ja viestintävirastosta. Liikenne- ja viestintäviraston edustaja esittelisi asiat, jotka koskevat asetuksessa tarkoitettuja erityistoimenpiteitä. Kollegion puheenjohtaja, jäsen tai varajäsen eivät voisi toimia esittelijänä. He eivät myöskään saisi osallistua sellaisen asia käsittelyyn, jonka valmistelussa he ovat olleet mukana. Päätökseksi tulisi se kanta, jota enemmistö on kannattanut. Tilanteessa, jossa äänet menevät tasan päätökseksi tulisi se kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin seuraamuskollegion tietojensaantioikeudesta. Seuraamuskollegiolla olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta välttämättömät tiedot. On tärkeää, että seuraamuskollegiolla on tiedossa kaikki asiaan vaikuttavat seikat, jotta se pystyy harkitsemaan ja määräämään seuraamusmaksun asetuksen mukaisesti.

4 §. Seuraamusmaksu asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Pykälässä säädetäisiin seuraamuksista, joita määrättäisiin asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö asetuksen velvoitteita. Näitä velvoitteita olisivat asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetyn

mukaisesti 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattaminen tai edellä mainitun artiklan 6 kohdassa tehtävän ilmoituksen tekeminen, asetuksen 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttaminen tai edellä mainitun artiklan 7 kohdassa säädetty pääsyn salliminen uudelleen. 5 artiklan 1, 2, 3, 5, ja 6 kohdassa säädettyjen erityistoimenpiteiden käyttöön ottaminen ja niistä tehtävät ilmoitukset, 6 artiklassa säädetty sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttäminen; 7 artiklassa säädetty säilytyspalveluntarjoajan avoimuusvelvoite; 10 artiklassa säädetty valitusmekanismia koskevat vaatimukset; 11 artiklassa säädetty sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevat vaatimukset, 14 artiklan 5 kohdassa säädetty velvoite ilmoittaa rikosten tutkinnasta tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka, 15 artiklan 1 kohdassa säädetty yhteyspisteen nimeäminen tai perustaminen ja tietojen julkisesti saataville saattaminen ja 17 artiklassa säädetty laillinen edustaja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seuraamusmaksun suuruudesta. Seuraamusmaksun suuruus perustuisi kokonaisarviointiin ja suuruutta arvioitaessa olisi otettava huomioon asetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti kaikki olennaiset olosuhteet, mukaan lukien

- a) rikkomisen luonne, vakavuus ja kesto;
- b) se, oliko rikkominen tahallista tai tuottamuksellista;
- c) säilytyspalvelun tarjoajan aiemmat rikkomiset;
- d) säilytyspalvelun tarjoajan talouden vakaus;
- e) säilytyspalvelun tarjoajan toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekemän yhteistyön taso;
- f) säilytyspalvelun tarjoajan luonne ja koko, erityisesti se, onko tämä mikroyritys, tai pieni tai keskisuuri yritys;
- g) säilytyspalvelun tarjoajan rikkomiseen liittyvän syyllisyyden aste, ottaen huomioon säilytyspalvelun tarjoajan toteuttamat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet asetuksen noudattamiseksi.

Seuraamusmaksun minimi- ja maksimimäärät säädettäisiin erikseen oikeushenkilölle ja luonnolliselle henkilölle. Pykälän 3 momentin mukaisesti oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu olisi vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu olisi vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa. Olisi perusteltua, että oikeushenkilölle ja luonnolliselle henkilölle määrättävät seuraamukset olisivat eri suuruiset, koska säilytyspalveluntarjoajana toimivan yrityksen osalta kyse voi olla tuottavasta liiketoiminnasta, jolloin hyvin pienellä seuraamusmaksulla ei välttämättä olisi tarkoitettua vaikutusta. Jotta seuraamuksella olisi riittävä ennalta estävä vaikutus, tulisi maksun suuruuden olla riittävä. Harmitessaan seuraamusmaksun suuruutta edellä mainitun asteikon mukaisesti toimivaltaisen viranomaisen tulisi varmistaa, että sanktio ja sen määrä ovat suhteessa tekoon nähden. Seuraamusmaksun suuruuden määrittämisen tulisi perustua kokonaisarviointiin, jossa on otettava huomioon rikkomuksen tai laiminlyönnin laatu ja laajuus, moitittavuuden aste sekä kestoaika Seuraamusmaksun suuruudessa otettaisiin huomioon edellä mainitut seikat.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, että seuraamusmaksu määrättäisiin maksettavaksi valtiolle.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, seuraamusmaksu asetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä olisi enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Säännöksen tarkoituksena olisi implementoida asetuksen 18 artiklan 3 kohdassa säädetty velvoite jäsenvaltioille varmistaa, että 3 artiklan 3 kohdan mukaisten velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta.

5 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun määräämättä jättämisestä. Sen mukaan seuraamuskollegion on jätettävä seuraamusmaksun määräämättä, jos:

1) asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu säilytyspalvelun tarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun velvoitteen laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut siitä viivytyksettä toimivaltaiselle viranomaiselle, eikä laiminlyönti ole vakava tai toistuva;

2) velvoitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä; tai

3) seuraamusmaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään edellyttänyt, että viranomaisen harkinnan sanktion määräämättä jättämisestä tulee olla sidottua harkintaa siten, että seuraamusmaksu on jätettävä määräämättä laissa säädettyjen edellytysten täytyessä (ks. PeVL 49/2017 vp ja PeVL 39/2017 vp.)

Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa, että seuraamusmaksua ei siis määrättäisi niissä tilanteissa, joissa se olisi kohtuutonta joko 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettujen seikkojen perusteella tai muutoin jonkin vastaavan seikan tai seikkojen perusteella.

Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voitaisi määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Säännös vastaa niin sanotun *ne bis in idem* -periaatteen (kielto syyttää ja tuomita kahdesti samasta asiasta) mukaisesti annettua kahta korkeimman oikeuden ratkaisua (KKO:2010:45, KKO:2010:46), joissa arvioitiin jälkiverotusta koskevan päätöksen lainvoimaiseksi tuloa ennen törkeää veropetosta koskevan syytteen nostamista. Korkein oikeus katsoi, että syytteen nostaminen rikosasiassa jälkiverotusta koskevan päätöksen lainvoimaisuuden jälkeen on ollut *ne bis in idem* -periaatteen vastainen.

6 §. Seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentuminen. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisesta. Toimivaltainen viranomais ei saisi määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

7 §. Seuraamusmaksun täytäntöönpano. Pykälässä säädettäisiin seuraamusmaksun täytäntöönpanosta. Säännöksen mukaan seuraamusmaksun täytäntöönpanosta huolehtisi Oikeusrekisterikeskus. Lain nojalla maksettavaksi määrätty seuraamusmaksu pannaan täytäntöön siinä järjestyksessä kuin sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) säädetään.

Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä.

8 §. Muutoksenhaku. Asetuksen mukaan tehtäviin viranomaispäätöksiin haetaan muutosta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Tällaisia viranomaispäätöksiä ovat seuraamuskollegion tekemät päätökset seuraamusmaksusta, poliisin tekemät poistamismääräykset, Liikenne- ja viestintäviraston erityistoimenpiteitä koskevat päätökset sekä poliisin tekemät päätökset, jotka koskevat toisen jäsenvaltion viranomaisten antamia poistamismääräyksiä.

9 §. Voimaantulo. Lakiin ehdotetaan otettavaksi tavanomainen voimaantulosäännös.

7.2 Laki sakon täytäntöönpanosta

1 §. Lain soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että verkossa tapahtuvaan terroristisen verkkosisältöön puuttumisesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu pannaan täytäntöön siten kuin tässä laissa säädetään.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen liittyen ei ehdoteta annettavaksi lakia alemman asteista sääntelyä.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian. Asetuksen soveltaminen alkoi 7.6.2022.

10 Toimeenpano ja seuranta

Asetuksen 8 artikla velvoittaa jäsenvaltioita julkaisemaan avoimuusselostuksen asetuksen nojalla toteuttamistaan toimista. Selostuksessa on oltava kyseessä olevalta vuodelta vähintään tiedot 3 artiklan nojalla annettujen poistamismääräysten lukumäärästä, 4 artiklan 1 kohdan mukaiset poistamismääräykset eriteltyinä, ja 4 artiklan mukaisesti arvioitujen poistamismääräysten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristinen sisältö poistettiin tai siihen pääsyn estettiin, ja niiden tapausten lukumäärä, joissa terroristista sisältöä ei poistettu tai siihen pääsyä ei estetty. Lisäksi tulee ilmoittaa 5 artiklassa säädettyjen erityistoimenpiteitä koskien päätösten lukumäärä ja tiedot asianomaisten säilytyspalvelun tarjoajien kyseisten poistamismääräysten täytäntöönpanosta, mukaan luettuina kuvaus erityistoimenpiteistä, niiden tapausten lukumäärä, joissa poistamismääräyksiin ja erityistoimenpiteitä koskeviin päätöksiin haettiin muutosta hallinnollisissa tai oikeudellisissa muutoksenhakumenettelyissä, ja tiedot kyseisten menettelyjen tuloksista. Avoimuusselostuksen tulee sisältää myös tiedot niiden päätösten lukumäärästä, jossa määrätään seuraamuksia 18 artiklan nojalla, mukaan luettuna kuvaus määrätyn seuraamuksen tyypistä. Asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa säädetään, että edellä 1 kohdassa tarkoitetut vuosittaiset avoimuusselostukset eivät saa sisältää tietoja, jotka voivat vaarantaa meneillään olevat terrorismirikosten estämis-, havaitsemis- tai tutkintatoimet tai niihin liittyvät syytetoimet taikka kansallisen turvallisuuden.

Asetuksen 21 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on kerättävä toimivaltaisilta viranomaisilta ja lainkäyttövaltaansa kuuluvilta säilytyspalvelun tarjoajilta tiedot näiden tämän asetuksen mukaisesti edeltävänä kalenterivuonna toteuttamista toimista ja lähetettävä ne komissiolle viimeistään kunkin vuoden 31 päivänä maaliskuuta. Näihin tietoihin on kuuluttava:

a) annettujen poistamismääräysten lukumäärä ja sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, sekä aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;

b) 5 artiklan nojalla toteutetut erityistoimenpiteet sekä sellaisten terrorististen sisältöjen lukumäärä, jotka on poistettu tai joihin pääsy on estetty, ja aika, jonka kuluessa poistaminen tai pääsyn estämisen on toteutettu;

c) toimivaltaisten viranomaisten esittämien sellaisten pyyntöjen lukumäärä, jotka koskevat pääsyä säilytyspalvelun tarjoajien 6 artiklan mukaisesti säilyttämään sisältöön;

d) 10 artiklan nojalla käynnistettyjen valitusmenettelyjen lukumäärä ja säilytyspalvelun tarjoajien valitusten johdosta toteutetut toimet;

e) käynnistettyjen hallinnollisten tai oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen lukumäärä ja toimivaltaisen viranomaisen kansallisen lainsäädäntönsä nojalla tekemät päätökset.

Asetuksen artiklan 21 kohdan 2 mukaan komissio laatii viimeistään 7.6.2023 yksityiskohtaisen ohjelman tämän asetuksen tuotosten, tulosten ja vaikutusten seurantaan varten. Seurantaohjelmassa on vahvistettava indikaattorit, keinot ja aikavälit tietojen ja muiden tarvittavien todisteiden keräämiseksi. Seurantaohjelmassa on määritettävä toimet, joihin komission ja jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tietojen ja muiden todisteiden keräämiseksi ja analysoimiseksi tämän asetuksen edistymisen seurantaan ja 23 artiklassa tarkoitettua arviointia varten.

Komission tulee asetuksen 22 artiklan mukaan antaa 7.6.2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus asetuksen soveltamisesta. Komission kertomuksessa on otettava huomioon 21 artiklan mukaiset seurantaan koskevat tiedot sekä 8 artiklan mukaisista avoimuusvelvoitteista johtuvat tiedot. Asetuksen artiklassa 22 velvoitetaan jäsenvaltioita toimittamaan komissiolle kertomuksen laatimista varten tarvittavat tiedot.

Komission tulee lisäksi asetuksen 23 artiklassa säädetyn mukaan tehdä 7.6.2024 arviointi asetuksesta ja toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle sen soveltamista koskevan kertomuksen, jossa käsitellään muun muassa suoja-toimien toimivuutta ja vaikuttavuutta ja aseuksen soveltamisen vaikutuksia perusoikeuksiin. Kertomukseen on tarvittaessa liitettävä säädösehdotuksia.

11 Suhde muihin esityksiin

Esitys on suhteessa komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (KOM(2020) 825 lopullinen), koska se sisältää säilytyspalveluntarjoajia vastuita koskevia ehdotuksia. Edellä mainittua säädösehdotusta koskevat neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa ovat kesken.

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitykset HE 220/2021 ja HE 89/2022, joissa ehdotetaan muutettavaksi sakan täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n 2 momenttia. Edellä mainitut hallituksen esitykset on tarvittaessa sovitettava yhteen tämän esityksen kanssa.

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys käsitellään budjettilakina vuoden 2022 lisätalousarvion IV yhteydessä. Seuraavien vuosien kustannukset esitetään vuoden 2023 täydentävään talousarvioon sekä julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2024 – 2027.

11.3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.3.1 Kansallisen liikkumavaran käyttö

Asetus on suoraan velvoittava ja sellaisenaan sovellettava jäsenvaltioissa. EU-tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallista sääntelyä ei saa antaa asetuksen soveltamisalalla, ellei asetus nimenomaisesti velvoita tai valtuuta täydentävään kansalliseen sääntelyyn tai muuhun päätöksentekoon (tuomio 10.10.1973, Variola, 34/73; tuomio 2.2.1977, Amsterdam Bulb, 50/76). Perustuslakivaliokunta on todennut, että siltä osin kuin EU:n lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (PeVL 25/2005 vp ja PeVL 1/2018 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, PeVL 26/2017 vp, PeVL 2/2017 vp ja PeVL 44/2016 vp).

Asetus sisältää velvoitteita nimetä tietyt toimivaltaiset viranomaiset, mutta jättää nimeämistavan kansalliseen harkintaan. Lisäksi asetus sisältää kansallista liikkumavaraa seuraamusten osalta. Esityksessä ehdotetaan, että lain tasolla nimettäisiin poliisi toimivaltaiseksi viranomaiseksi asetuksessa säädettyjen terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten ja rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arvioinnin osalta. Liikenne ja viestintävirasto nimettäisiin toimivaltaiseksi viranomaiseksi asetuksessa säädettyjen erityistoimenpiteitä koskevien päätösten osalta. Seuraamusten määräämisen osalta esitetään poliisiin perustettavaksi seuraamuskollegio.

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan pitänyt arvion lähtökohtana myös sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (PeVL 51/2006 vp). Julkisen vallan käytön tulee momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74/II). Kun viranomaiselle annetaan uusia tehtäviä, niiden tulisi sopia tälle viranomaiselle. Lailla säätämiseen kohdistuu myös yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 10/2016 vp).

11.3.2 Sananvapaus

Asetus on merkityksellinen erityisesti perustuslain 12 §:ssä, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa ja EU:n perusoikeuskirjan 11 artiklassa turvatun sananvapauden kannalta. Perustuslain 12 §:ssä on turvattu sananvapaus. Perustuslain sananvapaussäännöksen mukaan sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Säännöksen tarkoituksena on kieltää sekä perinteinen viestien ennakkotarkastus että muut ennakkollista estettä merkitsevät puuttumiset sananvapauteen (ks. PeVL 52/2010 vp, s. 2/I ja HE 309/1993 vp, s. 57). Sananvapaus on turvattu myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan määräyksillä. Sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta käsitellään niin ikään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa.

Sananvapaus ymmärretään perustuslaissa laajasti ja välineneutraalina (PeVL 45/2014 vp, s. 5-6, PeVL 16/2013 vp, s. 3/I). Valiokunta on toisaalta katsonut tietoverkoissa harjoitettavaan viestintään liittyvän monia sellaisia erityispiirteitä, jotka voivat tuoda esiin uusia sananvapauden käyttämisen ja sen sääntelyn kannalta merkityksellisiä näkökulmia (PeVL 60/2001 vp, s. 2). Verkkoviestinnän teknisten erityispiirteiden vuoksi tällaisia näkökohtia liittyy esimerkiksi tarpeeseen edistää lainsäädännöllä viestinnän tietoturvaa ja viestintäjärjestelmien häiriötöntä toimintaa.

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että sananvapaudelle asetettavien rajoitusten on oltava välttämättömiä, täsmällisesti rajattuja ja syrjimättömiä (ks. esim. PeVL 18/2014 vp, s. 3/II).

Ehdotuksen mukaan poliisin tehtäväksi tulisi terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten tekeminen ja rajat ylittävissä tapauksissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisten poistamismääräysten arviointi. Poistamismääräykset ja niiden arviointi ovat merkityksellisiä sananvapauden kannalta. Perustuslakivaliokunnan asetuksesta aikaisemmin antaman lausunnon mukaan (PeVL 43/2018 vp) asetuksessa ehdotettu sääntely ei ole sananvapauden kannalta ongelmallista siltä osin kuin sen voidaan katsoa puuttuvan välittömästi ja yksinomaan terroristiseen viestintään internetin säilytyspalveluiden avulla (ks. myös PeVL 40/2017 vp, s. 4, ja yhdistymisvapauden osalta PeVL 7/2002 vp, s.3/II ja PeVL 10/2000 vp, s.3). Asetuksen mukaan aineistoa, jota levitetään yleisölle opetus-, journalismi-, taide- tai tutkimustarkoituksessa tai terroritoiminnan ehkäisy- tai torjuntatarkoituksessa, mukaan luettuna aineisto, jossa esitetään kärkeviä tai kiistanalaisia näkemyksiä julkisen keskustelun yhteydessä, ei katsota terroristiseksi sisällöksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen 13 artiklan täytäntöönpanemiseksi siitä, että asetuksen osalta toimivaltaisiksi viranomaisiksi nimettävät viranomaiset eivät pyrkisi saamaan tai ottamaan vastaan ohjeita tehtävän suorittamisessa muulta taholta. Asetuksessa viranomaisten riippumattomuutta koskevan säännöksen tarkoituksena on ollut turvata sananvapautta. Suomessa viranomaisten riippumattomuudesta on säädetty hallintolaissa, eikä esitettävällä sääntelyllä arvioida olevan juuri käytännön vaikutusta esityksen mukaisten viranomaisten toimintaan tai sananvapauteen.

11.3.3 Henkilötietojen suoja ja tietojen luovuttaminen

Asetus ja sitä täydentävä kansallinen sääntely merkitsevät puuttumista yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tällaista sääntelyä yleensä katsonut, että sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Sen 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (ks. esim. PeVL 11/2018 vp, PeVL 13/2016 vp).

Perustuslakivaliokunta on EU:n tietosuojasetuksen soveltamisalalla tarkistanut kantaansa henkilötietojen suojasta lailla säätämisen vaatimuksen osalta. Tietosuojasetuksen sääntely henkilötietojen suojasta on olennaisesti yksityiskohtaisempaa kuin henkilötietodirektiivin (95/46/EY) ja sen toimeenpanemiseksi annetun henkilötietolain sääntely. Perustuslakivaliokunta on pitänyt merkityksellisenä myös, että EU:n perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvataan yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan. Valiokunta on painottanut, että EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava

huomioon mainitut perusoikeuskirjan artikkelit kiinnittäen huomiota siihen, että EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä (PeVL 14/2018, s. 3–4).

Valiokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Myös sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellaisen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksen edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (ks. esim. PeVL 51/2018 vp, s. 3 ja PeVL 14/2018 vp, s. 4–6). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt myös erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen (PeVL 14/2018, s. 4–5).

Perustuslakivaliokunta katsoi osana perustuslain 10 §:n tulkintakäytäntöön kohdistuvaa tarkistusta, että toisin kuin suoraan sovellettava tietosuoja-asetus, rikosasioiden tietosuojadirektiivi ei sisällä sellaista yksityiskohtaista sääntelyä, joka muodostaisi riittävän säännöspohjan perustuslain 10 §:ssä turvatun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on tällaisissa perusoikeusherkissä sääntelykonteksteissa edelleen arvioitava valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta, täsmällisyyttä ja kattavuutta korostaneen käytännön pohjalta. Merkityksellistä tässä suhteessa on, että rikosasioiden tietosuojalaki on soveltamisalallaan yleislakina sovellettavaksi tuleva laki, jota on tarkoitus täydentää eri hallinnonaloja koskevalla erityislainsäädännöllä. Henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan kuitenkin joiltain osin täyttää myös tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolella kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 7, PeVL 26/2018 vp, s. 3–4, PeVL 51/2018 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Lakiehdotuksissa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislainsäädäntö määrittäisi tietojen käsittelytarkoituksen mukaisesti. Henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin yleistä tietosuoja-asetusta ja sitä täydentävää kansallista tietosuojalakia tai rikosasioiden tietosuojalakia näiden yleissäädösten soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti. Yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluva henkilötietojen käsittely perustuu asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Esityksessä ehdotettu täydentävä sääntely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaiseen kansalliseen liikkumavaraan. Liikkumavaran puitteissa kansallisessa lainsäädännössä voidaan antaa tarkempia säännöksiä esimerkiksi yhteisöistä, joille ja tarkoituksista joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa. Mainitun 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettun jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Mikäli tietoja käsitellään muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämistarkoitukseen, on sääntelyä arvioitava käyttötarkoitussidonnaisuus-

den periaatetta vasten siten kuten tietosuojasetuksen 6 artiklan 4 kohdassa säädetään. Sääntelyn on oltava välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide yleisen tietosuojasetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi.

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että yksityiselämän suojan rajoituksella tulisi olla hyväksyttävä yhteiskunnallinen intressi ja rajoituksen tulisi olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Tämä merkitsee, että rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Perusoikeuden rajoittaminen on sallittua ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään (PeVM 25/1994 vp, ja esimerkiksi PeVL 56/2014 vp ja PeVL 18/2013 vp).

Perustuslakivaliokunta on myös painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tulee suhteuttaa toisiin perus- ja ihmisoikeuksiin sekä muihin painaviin yhteiskunnallisiin intresseihin, kuten yleiseen turvallisuuteen liittyviin intresseihin, jotka voivat ääritapauksessa palautua henkilökohtaisen turvallisuuden perusoikeuteen (PeVL 5/1999 vp, s. 2/II). Lainsäätäjän tulee turvata yksityiselämän ja henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on katsonut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden. Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, s. 8, PeVL 26/2018, s. 4, PeVL 54/2014 vp, s. 2/II ja PeVL 10/2014 vp, s. 4/II).

Tietojen luovuttamisen osalta perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on valiokunnan mukaan pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 sekä PeVL 17/2016 vp ja siinä viitatuksi lausunnot). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (esimerkiksi PeVL 38/2016 vp). Salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvalla salassapitovelvollisuudella suojataan (PeVL 62/2010 vp ja PeVL 42/2010 vp). Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyyntöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytyä tosi-asiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapito-intressin yhteensovittamiseksi (ks. esim. PeVL 12/2019 vp ja PeVL 48/2017 vp).

Esiityksessä ehdotetaan säädettäväksi Liikenne- ja viestintäviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä tietoja asetuksen 5 artiklan nojalla toteuttavaa erityistoimenpiteiden valvontaa varten sekä poliisin oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä tietoja asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisten tehtävien suorittamista varten. Ehdotetut tiedonsaantioikeudet koskisivat myös henkilötietoja. Tiedonsaantioikeudet rajattaisiin vain välttämättömiin tietoihin. Esiityksen valmistelussa on arvioitu, että ehdotettu henkilötietojen käsittelyä ja salassa pidettävien

tietojen luovuttamista koskeva sääntely ei merkitse pidemmälle menevää perusoikeuksien rajoitusta kuin on perusteltua ottaen huomioon ehdotusten taustalla olevien tavoitteiden painavuus suhteessa rajoitettavaan perusoikeuteen. Ehdotetun sääntelyn on arvioitu olevan välttämätön ja oikeasuhtainen toimenpide esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

11.3.4 Hallinnolliset seuraamukset ja muutoksenhakuoikeus

Perusoikeuksien suoja koskee lähtökohtaisesti luonnollisia henkilöitä. Perusoikeudet voivat kuitenkin suojata oikeushenkilöä välillisesti silloin, kun oikeushenkilön asemaan puuttuminen saattaa merkitä kajoamista oikeushenkilön taustalla olevan yksilön oikeuksiin (HE 309/1993 vp, s. 21–25). Esityksessä ehdotetaan hallinnollisista seuraamuksista säätämistä asetuksen velvoitteiden rikkomisesta säilytyspalvelun tarjoajille, joista suurin osa on yrityksiä. Ehdotettu sääntely on merkityksellistä perustuslain kannalta siltä osin, kun ehdotuksessa esitetään säädettäväksi asetuksen 18 artiklan mukaisesti hallinnollisista seuraamuksista. Esityksessä säädettäisiin velvollisuuksien laiminlyöntiin liittyvistä seuraamuksista ja mahdollisuudesta hakea muutosta viranomaisen hallintopäätökseen. Laiminlyönnin taustalla voisi myös olla yksittäinen henkilö, vaikka seuraamus määrättäisiin oikeushenkilölle.

Hallinnollisena sanktiona eli rangaistusluonteisena hallinnollisena seuraamuksena voidaan lähtökohtaisesti pitää hallintopäätökseen perustuvaa seuraamusta, joka on asiallisesti rinnastettavissa rikosoikeudelliseen rangaistukseen ja jonka hallintoviranomainen määrää lain rikkomisen johdosta luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle. Useimmiten tällainen hallinnollinen sanktio sisältää velvoitteen suorittaa rangaistusluonteinen seuraamusmaksu. Hallinnollisella sanktiolla saattaa olla myös elinkeinovapauteen tai ammatinharjoittamisoikeuteen kohdistuvia vaikutuksia, jotka sekä suojaavat näitä perusvapauksia että samalla rajoittavat niiden käyttöä.

Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön mukaan lainvastaisesta teosta määrätävä seuraamusmaksu ei ole perustuslain 81 §:n mukainen vero tai maksu vaan rangaistusluonteinen taloudellinen seuraamus. Valiokunta on asiallisesti rinnastanut rangaistusluonteisen rahamääräisen seuraamuksen rikosoikeudelliseen seuraamukseen (PeVL 4/2001 vp, s. 7, PeVL 32/2005 vp, s. 2, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Hallinnollisen seuraamuksen yleisistä perusteista on säädettävä perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lailla, koska sen määrittämiseen sisältyy julkisen vallan käyttöä. Laissa on perustuslakivaliokunnan mukaan täsmällisesti ja selkeästi määriteltävä seuraamuksen ja sen suuruuden perusteista ja oikeusturvasta samoin kuin lain täytäntöönpanon perusteista (PeVL 32/2005 vp, s. 2–3, PeVL 55/2005 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2, PeVL 17/2012 vp s. 6). Perustuslakivaliokunta on todennut, että vaikka perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täsmällisyysvaatimus ei sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, tarkkuuden yleistä vaatimusta ei kuitenkaan voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa (PeVL 9/2012 vp, s. 2, PeVL 57/2010 vp, s. 2 ja PeVL 74/2002 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan unionin oikeuden jättäessä liikkumavaraa on liikkumavaraa käytettäessä otettava huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Kansallisen liikkumavaran alasta on syytä tehdä selkoa erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta. Perustuslakivaliokunta on siten toistuvasti kiinnittänyt huomiota kansallisen liikkumavaran asianmukaiseen selostamiseen (ks. PeVL 14/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 31/2017 vp, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Esityksessä ehdotettavien hallinnollisen seuraamuksen ja sen suuruuden perusteet on määriteltävä selkeästi ja täsmällisesti asetuksessa ja ehdotettavissa säännöksissä. Seuraamusmaksujen määrän osalta on käytetty asetuksen sallimaa liikkumavaraa. Asetuksen 18 artiklassa velvoitetaan

jäsenvaltiot varmistamaan, että 3 artiklan 3 kohdan, eli poistamismääräysten noudattamista koskevien velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä määrätään taloudellisia seuraamuksia, joiden määrä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta. Esityksen mukaan seuraamukset mitoitettaisiin rikkomuksen vakavuuteen ja muihin seikkoihin nähden oikeasuhtaisesti ja toimivaltainen viranomais voi myös jättää tietyin edellytyksin seuraamuksen määräämättä. Seuraamusmaksua ei myöskään voitaisi määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, tai jolle olisi samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Maksu olisi määrättävä viimeistään viiden vuoden kuluessa rikkomuksesta ja se vanhenisi viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen ratkaisun antamisesta. Ehdotettua seuraamusmaksua voidaan siten pitää oikeasuhtaisena perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla.

Esityksen mukaan asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä seuraamusmaksun määräisi seuraamuskollegio. Perustuslakivaliokunta on tietosuojaalaista antamassaan lausunnossa (PeVL 24/2018 vp, s. 3-5) katsonut, että hallintovaliokunnan tarkoittama seuraamuskollegio toimisi valtionhallinnon toimielimenä, ja sen tehtäviin kuuluisi julkisen vallan käyttöä, jota voidaan pitää merkittävänä. Julkisen vallan käyttötehtävän vuoksi seuraamuskollegion yleisistä perusteista on perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan säädettävä lailla. Näihin yleisiin perusteisiin kuuluvat lähinnä toimielimen nimi, toimiala sekä sen pääasialliset tehtävät ja toimivaltuudet (HE 1/1998 vp, s. 174, PeVL 12/2004 vp, s. 3). Näitä periaatteita tulee perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan noudattaa myös silloin, kun viranomaisen tai valtionhallinnon muun toimielimen sisälle järjestetään olennaisesti uudentyypisiä, julkista valtaa käyttäviä yksiköitä (PeVL 51/2006 vp, s. 5). Myös lautakuntatyypisten toimielinten yhteydessä nämä kriteerit on otettava huomioon. Niihin kuuluvat myös säännökset siitä, miten lautakunta asetetaan sekä mikä on sen kokoonpano ja toimikausi (PeVL 15/2011 vp, s. 5 ja siinä mainitut lausunnot). Esityksessä on säädetty seuraamuskollegion yleisistä perusteista.

Esityksen 1 §:n mukaan tehtäviin hallintopäätöksiin voi hakea muutosta. Mahdollisuus hakea muutosta viranomaisen päätökseen voi olla tarpeen viranomaisen toiminnan asianmukaisuuden ja muun tasapuolisuuden varmistamiseksi (PeVL 32/2012 vp, s. 4-5, PeVL 10/2009 vp, s. 4, PeVL 55/2002 vp, s. 4, PeVL 47/2002 vp, s. 4, PeVL 46/2002 vp, s. 9) samoin kuin soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi (PeVL 30/2005 vp, s. 5, PeVL 13/2005 vp, s. 3-4, PeVL 33/2000 vp, s. 3), vaikka käsillä ei olisikaan yksilön oikeutta tai velvollisuutta koskeva asia. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Ottaen huomioon säilytyspalveluntarjoajalle säädettävät oikeusturvan takeet, ehdotusta ei olisi pidettävä perustuslain mukaisen oikeusturvan kannalta ongelmallisena.

11.3.5 Ahvenanmaa

Ehdotuksen osalta lainsäädäntövallan jaottelu Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välillä on merkityksellinen lähinnä siltä osin kuin sääntely koskee elinkeinotoimintaa. Siltä osin kuin sääntely koskee muuta kuin elinkeinotoimintaa, kuten yhdistyksiä, kuuluu asia valtakunnan toimivaltaan.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1991/1144) 18 §:n 22 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa ottaen huomioon mitä on säädetty 27 §:n 2 ja 40 kohdassa. Itsehallintolain 27 §:n 2 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta, kun kyse on sanan-, yhdistys- ja kokoontumisvapauden käyttämisestä ja kirje-, lennätin- ja puhelinsalaisuudesta ja 27 §:n 40 kohdan mukaan, kun kyse on teletoitinnasta. Säilytyspalvelun tarjoaminen osana tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoamista liittyy säännöksessä tarkoitettuun te-

lettoimintaan, mikä viittaa asetuksen sääntelyn kuuluvan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain sanamuodon tulkinnassa on huomattava, että internetin kaltaisia tietoverkkoja ei ole voitu ottaa huomioon itsehallintolakia säädettäessä (ks. PeVL 22/2001 vp). Joka tapauksessa valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat 27 §:n 42 kohdan mukaan lisäksi muut itsehallintolain perusteiden mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluviksi katsottavat asiat. Näin ollen esitys ei kuulu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Koska asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/784, jäljempänä *asetus*, 3 artiklassa tarkoitetun poistamismääräyksen ja 4 artiklassa tarkoitetun rajat ylittävän poistamismääräyksen arvioinnissa toimivaltainen viranomainen on poliisi.

Asetuksen 5 artiklassa tarkoitettuja erityistoimenpiteitä koskevien päätösten tekemisessä toimivaltainen viranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto.

Asetuksen 18 artiklassa tarkoitettujen seuraamusten määräämisessä toimivaltainen viranomainen on 3 §:ssä säädetty seuraamuskollegio.

Viranomaiset eivät saa 1—3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan pyrkiä saamaan tai ottaa vastaan ohjeita miltään muulta taholta.

2 §

Poliisin ja Liikenne- ja viestintäviraston tiedonsaantioikeus

Liikenne- ja viestintävirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada asetuksen 5 artiklan nojalla toteuttavaa erityistoimenpiteiden valvontaa varten välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeus koskee myös välttämättömiä henkilötietoja.

Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada asetuksen 3 ja 4 artiklan mukaisten tehtävien suorittamista varten välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeus koskee myös välttämättömiä henkilötietoja.

3 §

Seuraamuskollegio

Poliisihallitus nimeää seuraamuskollegioon jäseneksi kolme edustajaa, joista yksi toimii kollegion puheenjohtajana. Jokaiselle jäsenelle nimetään varajäsen. Seuraamuskollegion jäsen tai varajäsen ei saa olla virassa, jossa hänen tulee antaa asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuja poistamismääräyksiä tai arvioida 4 artiklassa tarkoitettuja rajat ylittäviä poistamismääräyksiä. Seuraamuskollegio on päätösvaltainen kolmijäsenisenä.

Seuraamuskollegion päätös tehdään esittelystä. Päätökseksi tulee se kanta, jota enemmistö on kannattanut. Äänen mennessä tasan päätökseksi tulee se kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Seuraamuskollegiolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta välttämättömät tiedot.

4 §

Seuraamusmaksu asetuksen velvoitteiden rikkomisesta tai laiminlyönnistä

Seuraamuskollegio voi asettaa seuraamusmaksun asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettulle säilytyspalvelun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö velvoitetta, joka koskee asetuksen:

- 1) 3 artiklan 3 kohdassa säädetyn poistamismääräyksen noudattamista tai 6 kohdassa tarkoitettun ilmoituksen tekemistä;
- 2) 4 artiklan 2 kohdassa säädettyä poistetun sisällön palauttamista tai 7 kohdassa säädettyä pääsyn sallimista uudelleen;
- 3) 5 artiklan 1—3, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen erityistoimenpiteiden käyttöön ottamista ja niistä tehtäviä ilmoituksia;
- 4) 6 artiklassa säädettyä sisällön ja siihen liittyvän datan säilyttämistä;
- 5) 7 artiklassa säädettyä säilytyspalveluntarjoajan avoimuusvelvoitetta;
- 6) 10 artiklassa säädettyjä valitusmekanismeja koskevia vaatimuksia;
- 7) 11 artiklassa säädettyjä sisällöntarjoajille annettavia tietoja koskevia vaatimuksia;
- 8) 14 artiklan 5 kohdassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa rikosten tutkinnassa tai syytetoimissa toimivaltaisille viranomaisille terroristisesta sisällöstä, johon liittyy välitön henkeen kohdistuva uhka;
- 9) 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun yhteyspisteen nimeämistä tai perustamista ja tietojen julkisesti saataville saattamista;
- 10) 17 artiklassa tarkoitettua laillista edustajaa.

Seuraamusmaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Seuraamusmaksun suuruutta arvioidessa huomioon otettavista seikoista säädetään asetuksen 18 artiklan 2 kohdassa.

Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Poiketen siitä, mitä 3 momentissa säädetään, seuraamusmaksu asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädettyjen velvoitteiden systemaattisesta tai jatkuvasta noudattamatta jättämisestä on enintään 4 prosenttia säilytyspalvelun tarjoajan edellisen tilikauden kokonaisliikevaihdosta.

5 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksu jätetään määräämättä, jos:

- 1) asetuksen 2 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu säilytyspalvelun tarjoaja on oma-aloitteisesti ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin tämän lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettun rikkomuksen tai laiminlyönnin korjaamiseksi välittömästi sen havaitsemisen jälkeen ja ilmoittanut siitä viivytyksettä poliisille eikä rikkomus tai laiminlyönti ole vakava tai toistuva;
- 2) velvoitteen rikkomista tai laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä; tai
- 3) seuraamusmaksun määräämistä on muutoin kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla perusteella pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

6 §

Seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentuminen

Seuraamusmaksu jätetään määräämättä, jos sitä ei ole tehty viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.

7 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Tämän lain nojalla maksettavaksi määrätty seuraamusmaksu pannaan täytäntöön noudattaen sakon täytäntöönpanosta annettua lakia (672/2002).

Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä.

8 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 714/2022, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alko-
holilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesiliikennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomuvalvonnan seuraamusmaksu, jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu sekä verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Sisäministeri Krista Mikkonen

2.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 714/2022, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesilii-

Siten kuin tässä laissa säädetään, pannaan täytäntöön myös merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettu öljypäästömaksu, tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 9 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, työsopimuslain (55/2001) 11 a luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, työntekijöiden lähettämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, kuitintarjoamisvelvollisuudesta käteiskaupassa annetun lain (658/2013) 6 §:ssä tarkoitettu laiminlyöntimaksu, yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain (1188/2014) 49 §:ssä tarkoitettu rikkomusmaksu ja 51 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, alkoholilain (1102/2017) 71 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, siemenlain (600/2019) 35 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, kasvinterveyslain (1110/2019) 26 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) 15 §:ssä tarkoitettu tuontivalvonnan seuraamusmaksu, tieliikennelain (729/2018) 161 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajokorttilain (386/2011) 93 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, vesilii-

kennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarviketarkonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomunvalvonnan seuraamusmaksu, jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu ja lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu.

kennelain (782/2019) 122 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 268 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu, ajoneuvolain (82/2021) 195 §:ssä tarkoitettu liikennevirhemaksu ja 189–192 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, rehulain (1263/2020) 51 §:ssä tarkoitettu rehuvalvonnan seuraamusmaksu, elintarvikelain (297/2021) 67 §:ssä tarkoitettu elintarviketarkonnan seuraamusmaksu, eläintautilain (76/2021) 94 a §:ssä tarkoitettu eläintautivalvonnan seuraamusmaksu, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun lain (1069/2021) 36 §:ssä tarkoitettu eläinten tunnistamis- ja rekisteröintivalvonnan seuraamusmaksu ja 37 §:ssä tarkoitettu eläimen tunnistusasiakirjan mukana pitämistä ja esittämistä koskevan velvollisuuden rikkomisesta määrättävä liikennevirhemaksu, luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 38 §:ssä tarkoitettu luomunvalvonnan seuraamusmaksu, jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (265/2022) 8 ja 9 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu, lannoitelain (711/2022) 37 §:ssä tarkoitettu lannoitevalvonnan seuraamusmaksu sekä verkossa tapahtuvaan terroristisen sisälön levittämiseen puuttumisesta annetun lain (/) 2 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
